Doğan Kardeş

Ocak 1965 ★ 125 Kuruş

İKİZLER

BAK BAK, ŞU TEYZE BİR TÜRLÜ KARŞIYA GEÇEMİYOR. GEL YARDIM EDELİM!
TEŞEKKÜRLER ÇOCUKLAR..
EYVAH!..PAKETİ DÜKKÂNDA UNUTTUM GALİBA
BEN GİDİP ALAYIM
HIZLI YÜRÜYELİM!
BUYRUN PAKETİNİZ
HAY ALLAH! ŞEMSİYEMİ DE ORADA BIRAKMIŞIM!
BEN GİDİP ALAYIM.
SEN DUR, BEN GETİREYİM..
HAYDİ TEYZE!
BUYRUN, ARTIK HIZLA GEÇELİM!
GÖRDÜNMÜ OLANI? HEP NE UNUTTUM DİYE DÜŞÜNÜYORDUM. YAĞ ALMAMIŞIM.

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 550 Ocak 1964

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Umumi Neşriyat Müdürü Vedat Nedim Tör ✱ Bu sayıyı hazırlayan: Onat Kutlar ✱ Yazı İşleri Bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Kadırgafarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146. İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 273454 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Güle güle 1964
Hoş geldin 1965

Bütün bir yıl daha geçti.

Sevinçli, acıklı, güldürücü, ağlatıcı, eğlendirici, yorucu, sağlıklı, hastalıklı, çeşit çeşit olaylarla dolu bütün bir yıl .

Şurası gerçek ki, hepimiz bu geçen yılda birçok yeni şeyler öğrendik. Birçok yeni şeyler kazandık... Onun için şimdi kendimizi bir yıl öncesinden daha akıllı, daha bilgili, daha görgülü hissediyoruz. Boyumuz da daha uzadı. Ağırlığımız da arttı. Bir yıl daha büyüdük. Hem kafaca, hem boyca.

Kolay değil adam olmak Böyle yıl yıl ilerliyerek hepimiz birer delikanlı, birer genç kız olacağız.

Onun için geçen yılın arkasından «güle güle 1964, Allah rahatlık versin 1964» diyoruz. Gelen 1965'i de hoş geldin, safalar getirdin diye selâmlıyoruz.

Yeni yıla hep bir ağızdan söz veriyoruz:

— Yeni yılın hiçbir saatini, hiçbir gününü boşuna harcamıyacağız.

— Yeni yılda da birçok yeni şeyler öğreneceğiz.

— Yeni yılda da aklımızı daha çok zenginleştireceğiz.

— Yeni yılda da sağlığımızı gözbebeğimiz gibi koruyacağız.

— Yeni yılda da büyüklerimizin, arkadaşlarımızın sevgilerini daha çok kazanmaya çalışacağız.

— Yeni yılda da güzel vücutlu olmak için her sabah jimnastik yapacağız.

— Yeni yılda da daha çok kitap okuyacağız.

— Yeni yılda da daha iyi insan ve daha iyi vatndaş olmaya çalışacağız.

ÇOK SEVİNİYORUZ

Artık doğum günlerinde, yıl-başlarında, bayramlarda, sünnet düğünlerinde çocuklara hediye olarak «KİTAP» verilmesi bir âdet olarak yerleşmeye başladı. Memleketimizde, yayınladığı güzel kitaplarla «HEDİYELİK KİTAP» çığırını açan Doğan Kardeş Yayınevi buna tabiî çok seviniyor.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Doğan Kardeşten HABERLER

26 Kasım'da Doğan Kardeş tatil yarışmalarında büyük başarı gösteren 7 üstün istidatlı kardeşin Galatasaray'daki Yapı ve Kredi Bankası Galerisinde sergileri açıldı. Sergi o kadar beğenildi ki haftalardır İstanbul'da hemen herkes bu sergiden bahsetti. Gazeteler, radyolar bu sergi hakkında yayınlar yaptılar. Doğan Kardeş'in sanatçı okuyucularının, bu büyük başarısı içimizi kıvançla dolduruyor.

Şimdi sergiyi görmeyen kardeşler için, galeriyi beraberce dolaşalım. İstanbul'un en işlek köşesinde beyaz, kocaman, yüksek bir yapıyla karşılaşıyoruz. Burası Yapı ve Kredi Bankasının yeni Genel Müdürlük binası. Zemin katı baştanbaşa camlı, aydınlık, büyük bir sanat galerisi olararak yapılmış. Sokaktan geçerken içerdeki panoların üzerinde renk renk resimler göz alıyor. İçerde yaşlı, küçük birçok insan hayranlıkla resimlere bakıyorlar. Biz de arkasında yeşil palmiyeler bulunan büyük cam kapıyı açarak içeri giriyoruz. Banka işlerinin yapıldığı büroları çevreliyen L biçiminde büyük bir salon. İşte burası sergi yeri. Her taraf aydınlık, pırıl pırıl. Camlarda «Yapı ve Kredi Bankası 20. Yıl Kültür Hizmetlerinden: 7 Üstün İstidatlı Çocuk Resim Sergisi» yazılı ilânlar yapıştırılmış. Üzerinde resimlerin asıldığı panolara doğru ilerliyoruz. İşte ilk panodan bize gülümsiyen tanıdık bir kardeşin yüzü: «Nevbahar Aksoy». Fotoğrafı ve kısaca hayatı. Sonra resimleri. Az ilerde bir başka tanıdık: Filiz Başaran. Sonra öbür üstün istidatlı kardeşler: İdil Özerdem, Ayşe Üçok, Nevcser Aksoy, Zafer Atamer, Mehmet Günsür... Bu kardeşlerin isimlerini hepiniz tanıyorsunuz. Resimlerini görseniz bayılırsınız. O ne renkler, ne çizgiler... Sergiyi birkaç kere gezenler var. Bir köşede üstü camlı bir masa. Orada da İdil Özerdem kardeşin Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan nefis kitabı:

«Güneşlerin Şarkıları.»...

Bu yedi kardeşin yüzümüzü ağartacak daha birçok başarılar göstermelerini dileriz, hepsini candan kutlarız.

Doğan Kardeş yarışmalarının bu yedi sanatçı çocuğunun basında uyandırdığı yankılar hepimizin göğsünü kabartacak kadar parlak oldu. İşte bu uzun yazılardan birkaç küçük parça:

Yedi Minik Ressam

... Yapı ve Kredi Bankası'nın Galerisinde cıvıl cıvıl renkler ve biçimler içinde buluyoruz kendimizi. Resimleriyle öğünebileceğimiz yedi ressam var karşımızda. Doğan Kardeş

★ Doğan Kardeş'in kitapları her çocuklu evin süsüdür. ★

Dergisinin düzenlediği çeşitli yarışmalar arasında resim dalından kendilerini gösterenlerin hız alarak ördükleri kozalarla meydana getirdikleri bir sergi bu. Renkli dünyalarına alıp, sanki masal âleminde gezdirerek sarhoş ediyorlar seyredeni...

Dünya Gazetesi (İstanbul)

Sanatın Küçük Dahileri mi?

... Sergide ünlü resim ustalarına taş çıkartacak güzellik, anlayış ve duyuşta birçok tablo ve şiir sergileyen çocuklar 7 ile 13 yaşları arasında... Hepsi de aşağı yukarı 3 yıldır resimle ilgileniyorlar. Tablolarda çocuk ruhunun sadeliği, sınırsızlığı, özgürlüğü, saflığı dile getirilmiş. Çocukluğun o erişilmez, o ölümsüz masal dünyasına sürüklüyorlar insanı... Yedi çocuk ta bütün etkilerden uzak kalmışlar. Duyularını sadece içg"dülerinin gidişine uydurarak bir eşini şimdiyedek görmediğimiz yeni, taze, duru bir sanat olayı ortaya koymuşlar.

Vatan Gazetesi (Ankara)

Çocukların Resim Sergisi

... Bu olağanüstü kabiliyetleri temsil eden minimini ressamların, bütün hayatları boyunca sanatın ilerletici insanları olarak resim yapacaklarına inanmamak için herhangi bir sebep göremiyoruz. Çünk" resim sanatı ile öylesine içiçe girmişler...

Yeni İstanbul Gazetesi (İstanbul

7 Üstün İstidatlı Çocuğun Sergisi Herkesi Şaşırttı

... Yaşları 7 ile 12 arasında olan bu çocukların sergilenen resimleri gerçekten insanı şaşırtıyor. Örneğin bir Nevbahar var, Türkiye'nin tâ öbür ucundan, Batman'dan kopup gelmiş. Sonra bir İdil Özerdem var, bir Zafer Atamer, bir Mehmet Günsür, bir Ayşe Üçok, bir Filiz Başaran var. Resimleriyle hepsi bir bağımsızlığın öncüsü olarak çıkıyorlar karşımıza...

Akşam Gazetesi (İstanbul)

7 Ütün İstidatlı Çocuk

... Yapı ve Kredi Bankası'nın yeni binasında, Doğan Kardeş Dergisinin açtığı yarışmalarda derece alan 7 üstün istidatlı çocuğa ait çalışmaların gösterildiği bu sergi, her yönden üzerinde durulması, takdir edilmesi gereken bir sanat olayıdır...

Milliyet Gazetesi (İstanbul)

Mehmet Ali Akşamsefası

SEN DE KATIL...

Doğan Kardeş bu yıl 23 Nisan'da 20 yaşını tamamlayacak. Onun için 1965 yılını «Doğan Kardeş» yılı ilân ediyoruz.

Doğan Kardeş'i seven her kardeş bu yılda...

— Doğan Kardeş'in daha iyi daha yararlı olması için aklına gelen her şeyi Doğan Kardeş'e bildirecek.

— Doğan Kardeş'in daha çok kardeş tarafından okunması için onu arkadaşlarına tanıtacak.

— Ona hiç değilse bir yeni abone bulacak.

— Kitaplığını Doğan Kardeş'in kitaplığı ile zenginleştirecek.

— Arkadaşlarına, doğum, bayram, yılbaşı, sünnet hediyesi olarak Doğan Kardeş'in kitaplarını alacak.

— Doğan Kardeş'in «Tatil Yarışmaları»na katılacak.

Sözün kısası:

Doğan Kardeş'in daha çok Türk çocuğuna hizmet edebilmesini sağlamak için her vatandaş elinden gelen yardımı yapacak.

KABAHAT BİZDE Mİ?

Bazı kardeşler, biten abonelerini zamanında yenilemeyi unuttukları için, «Doğan Kardeş» i ay başlarında alamıyorlar. Ve mektup mektup üstüne yağdırıyorlar: Doğan Kardeş'im bu ay gelmedi, Doğan Kardeşim postadan çıkmadı, falan filan diye. Bir de abone defterine bakıp görüyoruz ki, bu kardeşlerin aboneleri bitmiş ve zamanında yenilenmemiş

Onun için çok rica ediyoruz:

Biten abonelerinizi zamanında yenilemeyi lûtfen unutmayınız ki, Doğan Kardeş de ay başında kapınızı çalsın.

ÇOK BEĞENDİM

Ankara'dan Betül Özgür kardeş yazıyor:

Sevgili Doğan Kardeş,

Doğum günümde hediye olarak gelen kitapların çoğ senin yayınladığın kitaplar. Biribirinden güzel kitaplar. Fakat en güzeli, «Güneşlerin Şarkıları» idi. Bir kitabın bu kadar güzel olabileeçğini hiç ummazdım. Ömrümde bu kadar güzel kitap görmedim. Hele içindeki şiirlere ve resimlere bayıldım. Annem, babam da çok beğendiler. Bize böyle güzel bir kitap hazırladığın için sana ve Yapı ve Kredi Bankasına nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

DOĞAN KARDEŞ POSTASI

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben 11 yaşındayım. İlkokulun beşinci sınıfında okuyorum. Bol bol ders çalışıyorum. Vakit buldukça seni okuyorum. Öğretmenlerim olan Zekiye Öğretmeni ve Kadriye Öğretmeni çok seviyorum. Anneme benim çok çalışkan bir kız olduğumu söylüyorlar. Zaten karnem de çok iyiydi.
Doğan Kardeş benim şiire karşı ilgim çok büyük, vakit buldukça şiir de yazıyorum. Bir de piyes yazdım. Sana yollayacağım. Seni çok seviyoruz. Hiçbir zaman yanımızdan ayrılma. Saygılarımla.

Ülfet Aybar — ANKARA

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben senin İstanbulda bulunan bir okuyucunum. 1962 yılına kadar ağabeyim sana aboneydi. Ben ilkokula başlayınca abonesini bana devretti. Kendisi lise II nci sınıfta okumasına rağmen hâlâ seni okuyor ve çok beğeniyor. Ben de senden çok memnunum. Sen hayvan sevenlerin resimlerini derginde yayınlıyorsun. Evde beslediğimiz hayvanları sıralasam, benim de bir hayvan dostu olduğumu anlarsın. Her çeşit ve renkten 5 kedi, 4 köpek, 15 tavuk ve 1 horoz. Bunların hepsinin ayrı ayrı adları var. Ayrıca bende resme karşı bir istek var. Bir iki yıl çalıştıktan sonra Tatil Yarışmalarına girmek istiyorum. Sen ayrıca herbirimizden 3 yeni abone istiyorsun. Buna da çalışacağım. Mektubumu yayınlarsın olur mu? Bundan sonra daha çok mektup yazarım.
Seni seven kardeşin

Ülkü Sümersan — İSTANBUL

Sevgili Doğan Kardeş,
Sana ne zamandır «Doğan Kardeş Postası» için mektup yazmak istiyordum. İşte bu fırsatı sonunda buldum. Adım Bahire Biberci'dir. Sana 1962 yılının kasım ayında abone oldum. O zamandanberi seni zevkle okudum. Hâlâ da okuyorum. Ben okullar açılınca Kayseriye oradan da İstanbula geldim. Çünkü Üsküdar Amerikan Kız Kolejinin imtihanını kazandım. Seni her ay sabırsızlıkla bekliyorum. Ama bundan sonra ancak Kayseriye gittiğim zaman okuyabileceğim. Buna çok üzülüyorum. Ama yapacak bir şey yok. Çünkü adresi İstanbula alsam bu defa senden kardeşlerim faydalanamıyacak.
Ben okumayı çok seviyorum. Bunun için kitaplığım çeşitli kitaplarla doludur. Selâmlar ve sevgiler.

Bahire Biberci — KAYSERİ

Sevgili Doğan Kardeş,
Ben senin Kayserideki okuyucularından biriyim. Her ay başı seni dört gözle beklerim. Seni okuyan benden küçük iki erkek kardeşim daha var. Hepimiz seni çok seviyoruz. Sana aboneler bulmaya çalışıyorum. Şimdiye kadar iki abone bulmuştum ama onlar tatilden istifade ederek kampa gitmişlerdi. Sana Kırşehir'den abone olan Ali Ersan'ı da ben buldum. İnşallah daha çok bulacağım sevgili Doğan Kardeş. Hoşça kal.

Sema Ünal — KAYSERİ

Sevgili Doğan Kardeş,
Her aybaşını sabırsızlıkla bekliyorum. Çünkü Doğan Kardeş'e kavuşacağım. Ama sabırsızlığım eskiden daha fazla idi. Çünkü Doğan Kardeş'in eski sayılarında Tilkicik, Marsık, Avcı Dayı, Uçan, Prens Şımarık gibi zevkle izlediğimiz konular vardı.
Sevgili Doğan Kardeş, bunlara benzer resimli konulara yer vermenizi çok arzu ediyorum. Dilediğimi yaparsanız çok sevineceğim. Bundan sonra Doğan Kardeş'i bu ümitle bekliyeceğim. Saygılarımla ellerinizden öperim.

Ahmet Bölükbaşı — KÜTAHYA

Sevgili Ahmet Kardeş,
Senin mektubunu, bana bu konuda yazan yüzlerce kardeşin düşüncelerini de yansıttığı için yayınlıyorum. Gerçekten birçok kardeş,

Doğan Kardeş'te daha çok resimli hikâyeler çıkmasını istiyorlar. Doğan Kardeş'in şimdiye kadar daha çok yazı, daha az resimli hikâye yayınlamasının sebebi şuydu: Kardeşlerimizin resimli romanlardan başka bir şey okumayan çocuklar olmasını istemiyorduk. Şimdi de istemiyoruz. Çünkü resimli romanlar insanı kolaya alıştırır. Kolaya alışan kardeşler kitap, dergi okumaktan çabuk sıkılırlar ama Doğan Kardeş, bu ölçülerini bozmadan, bol bol yazıya da yer vererek sizin bu isteklerinizi birkaç aydır fazlasıyla yerine getiriyor. Eskidenberi yayınladığımız resimli hikâyenin yanısıra, 3 aydır Mıstık Ağabey'in «Perili Köy» adlı resimli romanını, geçen aydan itibaren de Ferit Öngören ağabey'in «Cin Hakkı'nın Serüvenleri» adlı yeni bir resimli romanını sizlere sunuyoruz. Bu resimli romanları kardeşler çok beğendiler. Hele Selma Emiroğlu ablanın «Karakedi Çetesi» ni yeniden çizmeye başlaması hepimizi çok sevindirdi. Herhalde sen de bu yenilikleri görerek sevinmişsindir. Doğan Kardeş her sayısında biraz daha güzelleşerek sizleri memnun etmeye devam edecek.

Ben de sevgiyle gözlerinden öperim.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili Doğan Kardeş,

Geçenlerde bir sabah yeni uyanmıştım. Henüz yeni başladığım «Halime» kitabından birkaç sayfa okuduktan sonra, yatağımdan kalktım. Kardeşim çiçekleri suluyordu. Yanına gittiğimde bana yuvadan düşmüş bir serçe yavrusu gösterdi. Hayvancağızın tüyleri, henüz yeni çıkıyordu. Hemen içeriye girerek bir mukavva kutu aldım. İçine ekmek koyarak bahçeye çıktım. Ve hayvanı kutunun içine yerleştirdim. Baktım yemiyor bir plâstik kutuya su koydum. Getirdim. Ama hayvan bir türlü ağzını açmıyordu. Kutunun bir köşesine sığınıyor, aralıklarla gözünü açıp kapatıyor ve nefes alıyordu. Hayvanın bu halinden daha fazla yaşıyamıyacağını anladım. Bu tahminimde yanılmamışım. Kuşcağız titriyor, hızlı hızlı nefes alıyor, o minicik yüreği tık tık atıyordu.

Sonunda 1 - 2 saat sonra zavallı kuş ölüverdi. Bu olay beni çok etkiledi. Aynı zamanda da hayvan sevgisinin içimde daha fazla yerleşmesine sebep oldu.

Hoşça kal Doğan Kardeş.

Müge Elbeyli — GAZİANTEP

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben senin Gelibolu'da oturan okuyucularından biriyim. On dört yaşındayım ve Çanakkale lisesinde okuyorum. Resim yapmak, şiir ve hikâye yazmakla boş vakitlerimi değerlendiriyorum. Tatil yarışmalarına katılmıyorum. Fakat bu yarışmaları kazanan kardeşlerin arasında en çok beğendiklerim Mine Aydın ve Ümit Ayvaz. Filiz Başaran'ı da beğeniyorum. Onunla aynı yaştayız. Güzel resimlerinin yanısıra, yazı yarışmasını da kazanması takdir edilecek bir şey.

Sevdiğim şeyler o kadar çok ki... Mandolin çalmak, müzik dinlemek, kedilerle vakit geçirmek, okumak...

Sana güzel Gelibolu'dan kucak dolusu sevgiler, selâmlar gönderiyorum. Hoşça kal.

Güher Boran — GELİBOLU

HEDİYELİ ABONE KAMPANYAMIZ !...

Doğan Kardeş Dergisine «3» yeni abone bulan kardeşlere bir «Doğan Kardeş kitabı» hediye ediyoruz. Kim bu hediyeli abone kampanyasına katılmak isterse, bize bulduğu «3» yeni abone kardeşin ayrı ayrı

— Adını, soyadını, ev adresini,

— Yıllık abone bedeli olan 10 liradan 3 abonenin tutarı 30 lirayı banka veya posta havalesiyle P. K. 1146 İstanbul adresine gönderdiğini ve kendi adını, soyadını, adresini

açıkça P. K. 1146 - İstanbul adresine bildirmelidir.

Mehmet Ali & Akşamsefası

DON GONZALES'İN KAZLARI

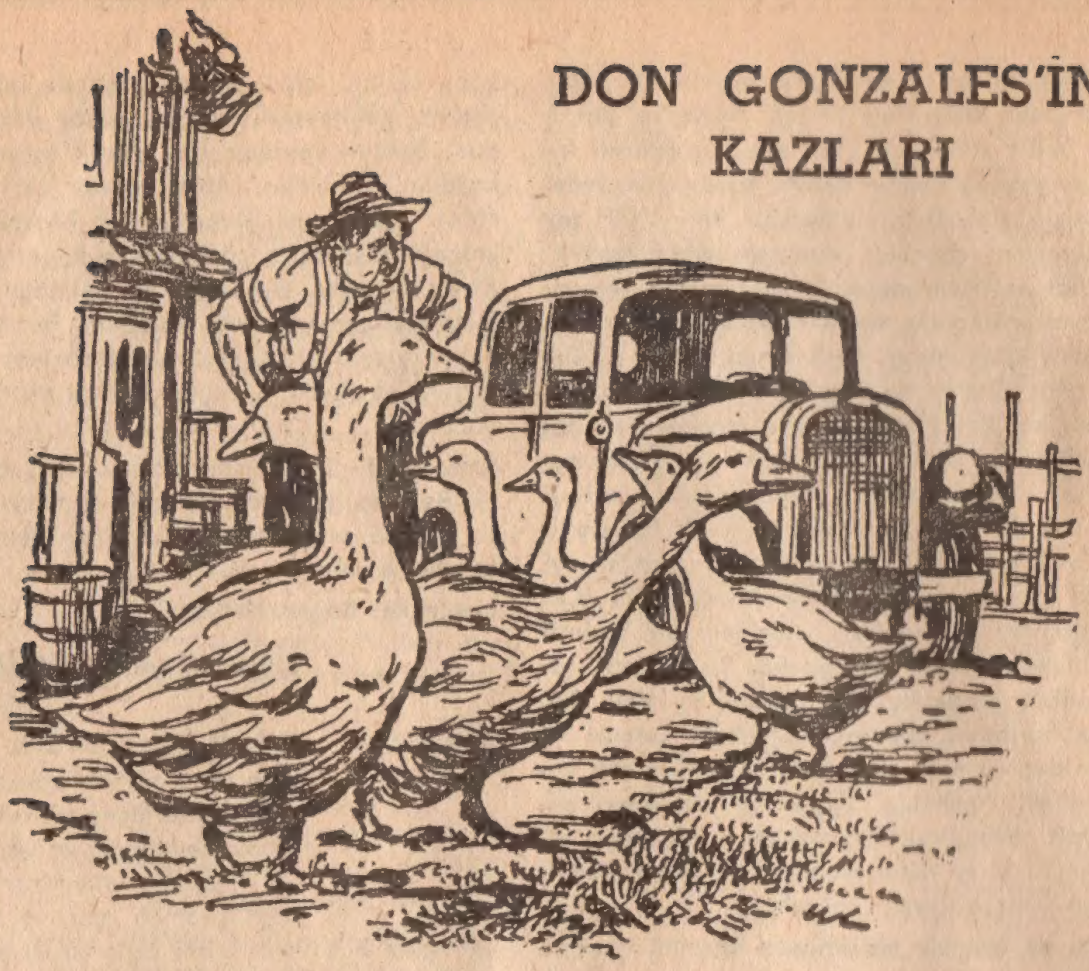

URUGUAY'DA halkın çoğu sığır ve koyun besler. Bütün ülkede aşağı yukarı 20 milyon koyun ve onun yarısı kadar da sığır vardır. Fakat Don Gonzales kaz beslemeye merak salmıştı. «Koyun etinin ağır bir kokusu var, sığır eti ise kart mı kart,» diyordu, «ama şöyle güzel kızarmış bir kazın tadına doyum olmaz, doğrusu!» Bu sözleri söylerken tombul yüzü keyiften gerilir ve ağzını öyle bir şapırdatırdı ki, karşısındaki onun o anda sahiden lezzetli bir lokmayı mideye indirmek üzere olduğunu sanırdı. Don Gonzales için kazları bir yana, dünya öbür yana idi. Kazlara gözünün [illegible] bakardı. Ama yalnız etlerini lezzetli bulduğundan değil, biraz da menfaati için. Çünkü kazları sayesinde epeyi para kazanıyor, geçimini sağlıyordu. Gelgelelim Don Gonzales'in komşuları için durum bambaşka idi. Onlar sabahtan akşama kadar yüzlerce kazın kopardığı gürültüden şikâyetçiydiler. Bunu da her fırsatta Don Gonzales'e bildiriyorlardı. Bazan kazlar komşuları gece bile uyutmuyorlardı. Kümeslerine çekildikleri zaman da gagaları durmuyor, şüphelendikleri önemsiz bir hareket veya tıkırtı oldu mu ortalığı şamataya boğuyorlardı. Fakat komşuların bütün şikâyetleri Don Gonzales'e vız geliyordu. Çünkü kazların sesi onu hiç rahatsız etmediği gibi, üstelik onların varlığı daha da rahat ve derin uyumasına sebep oluyordu. Bir vakitler, kazların gayet iyi bekçilik ettiklerini ve kendilerinin [illegible] dıkları bir yere hiç bir yabancıyı sokmadıklarını, bu bakımdan çoban köpeklerine taş çıkardıklarını duymuştu. Hattâ tarihte böyle bir olaydan bahsedildiğini bile hatırlıyordu. Eski zamanlarda bir şehrin kazları düşmanın yaklaştığını farkedince bağırışlariyle bütün şehir halkını uyandırmışlar ve onlar da hemen silâhlarına sarılarak kendilerini savunup düşmanı bozguna uğratmışlar. İşte bu tarihî olaya dayanarak Don Gonzales kendini ve malını emniyette hissediyor ve geceleri hiç bir gürültüden rahatsız olmıyacak kadar derin ve huzurlu bir uyku çekiyordu.

Fakat günün birinde her şey değişiverdi. Don Gonzales sabah kahvaltısından sonra evinin kapısı önüne çıkmış tatlı tatlı geriniyordu. Niyeti emektar ford otomobiline binerek şehre inmek ve biraz alış-verış yapmaktı. Fakat gözleri evin önünde duran arabasına takılınca birden gerinmesi yarım kaldı, yıldırımla vurulmuşa döndü. Otomobilin dört lâstiği birden yamyassı olmuştu. Don Gonzales gözlerini uğuşturup tekrar otomobiline baktı. Evet, yanılmamıştı. Dört lâstiğin de havası boşalmıştı. Bu bir tesadüf olamazdı herhalde. Muhakkak bunu birisi yapmış, böylece onu kızdırmak ve herhangi bir şey için öç almak istemişti.

Don Gonzales çaresiz hava pompasına sarıldı ve gitgide kızan güneşin altında şakır şakır ter dökerek lâstikleri şişirmeye koyuldu. Onun uğraştığını gören komşu çocukları tabii hemen etrafını sardılar. Çok geçmeden çocukların anneleri, babaları da merakla yaklaştılar. Her kafadan bir ses çıkıyor, herkes Don Gonzales'e fikir veriyor, «şunu şöyle yap, bunu böyle yap,» diye tavsiyelerde bulunuyordu. Ama kimse de ona yardım etmeğe yanaşmıyordu. Don Gonzales içinden: «Muhakkak bu işi başıma komşular açmıştır. Kazlarımı çekemiyorlar. Onların acısını benden çıkarıyorlar. Alacakları olsun. Ben onlara

gösteririm!» diye söylenerek bu işin hesabını nasıl ödettireceğini tasarlıyordu.

O akşam, el ayak ortalıktan çekildikten sonra Don Gonzales usulca otomobiline yanaştı ve diz yüksekliğinde çepçevre etrafına ince sicimler doladı. Sicimlerin ucunda içi çakıltaşı dolu teneke kutular bağlıydı. Birisi tekrar lâstikleri indirmeye niyetlense, mutlaka bu sicimlere takılacak ve teneke kutular sallanmaya, içlerindeki çakıl taşları da şangırdamaya başlayacaktı. O zaman Don Gonzales elinde bir sopa ile evinden fırlayacak ve kendisine oyun oynayanın haddini bildirecekti.

O gece Don Gonzales kulağı kirişte uykuya yattı. Fakat bütün gece hiç bir gürültü duyulmadı. Don Gonzales ertesi sabah kalktığı zaman uykusunu pek alamamıştı, ama hiç değilse içi rahattı. Bir daha başına böyle bir iş gelmezdi herhalde. Bu gün gecikmeden otomobiline atlayıp şehre gidebilirdi. Ama hiç de zannettiği gibi olmadı. Don Gonzales otomobilinin yanına vardığı zaman gözlerine inanamadı. Arabanın dört lâstiği gene yamyassıydı, etrafına çekmiş olduğu ipler ve teneke kutular da olduğu gibi duruyordu. Demek ki düşmanı onun tedbirini farketmiş, buna göre dikkatli davranmak suretiyle gene yapacağını yapmıştı. Don Gonzales bu sefer lâstikleri şişirmeye kalkışmadı. Gene bütün mahalle halkının maskarası olmağa niyeti yoktu. Herkesin onunla alay etmesine ve için için «Oh olsun» demesine meydan vermemek için tekrar eve girdi ve o gün şehre inmekten vazgeçti. Halbuki şehirde görülecek öyle önemli işleri de vardı ki.

Don Gonzales şehre inmemekle ne kadar büyük bir ziyana girdiğini hesabettikçe öfkesinden çatlayacak gibi oluyor, kendisine bu oyunu oynayana fena halde diş biliyordu. O gece Don Gonzales hiç uyumamaya ve penceresinin önünde oturup nöbet beklemeye karar verdi. Fakat bir gün evvelki uykusuzluktan zaten yorgundu. Sabaha karşı oturduğu yerde uyuyakaldı. Tabii akşam üzeri şişirmiş olduğu lâstikler gene indi.

Don Gonzales artık kararını vermişti. Düşmanına karşı daha şiddetli davranmalı onu bu yaptıklarına adamakıllı tövbe ettirmeliydi.

Karanlık bastırınca gene sessizce otomobilinin yanına gitti. Sol ön lâstiğin supabına ince bir ip bağladı. İpin öbür ucunu da evin önündeki çardağın bir köşesine yerleştirdiği tüfeğinin tetiğine iliştirdi. Tüfeğin namlusunu tam lâstiğe doğru yöneltmiş, içine de saçma doldurmuştu. Artık o gece rahat bir uyku çekebilirdi. Düşmanı kendi cezasını kendi eliyle verecekti. Bundan sonra da kimse «Kaz Yetiştiricisi Don Gonzales» ile alay edemiyecekti.

Ertesi sabah güneş henüz doğuyordu ki, Don Gonzales penceresinin dibinde patlayan bir silâh sesi ile yatağından fırladı, birkaç saniye geçmeden de evinin önünde idi. Fakat karşılaştığı manzara onu yeniden yıldırımla vurulmuşa çevirdi. Evet, kurduğu tuzak gerçekten başarılı olmuştu. Ön lâstiğin yanında yerde bir ceset yatıyordu. Her gün lâstiklerin havasını boşaltan düşmanının cesedi! Ama Don Gonzales gene de hayret etmekten kendini alamıyordu, çünkü düşmanını gözünün önünde bambaşka canlandırmıştı. Yerde serilmiş yatan, komşularından biri değil, gözünün bebeği gibi baktığı kıymetli kazlarından biriydi. Üstelik otomobilin ön lâstiği de paramparça olmuştu. Böylece Don Gonzales başkasına kazmış olduğu tuzağa kendi yakalanmıştı.

İlk şaşkınlık anları geçtikten sonra, Don Gonzales meselenin esasını kavradı. Her gece otomobilin lâstiklerinden havayı boşaltan kendi kazları idi. Herhalde günün birinde tesadüfen gagası ile bir lâstiğin supabını çekmiş, içerden «tıssss» diye hava boşalınca bundan pek hoşlanmış olmalıydı. Zaten kazlar bu sesi hiç de yadırgamazlar. Üstelik sıcakta üzerine serin serin hava püskürmesi akıllı kazı bayağı keyiflendirmiş olmalı ki, birer birer bütün tekerleklerin havasını boşaltmanın yolunu araştırmış. Ertesi gece Don Gonzales'in ahırkapağı yüksekliğinde germiş olduğu ipler de hava banyosu meraklısı kaz için bir engel teşkil etmemiş. Çünkü kaz ipe hiç değmeden altından geçerek gene yapacağını rahatça yapmış. Ancak bir kaz ne kadar akıllı ve becerikli olursa olsun, otomobilin lâstiğine içi saçma dolu bir tüfeğin bağlanabileceğini hatırına getiremez elbette. İşte bu yüzdendir ki Don Gonzales'in son olarak hazırladığı tuzak zavallı kazın hakkından gelmiş.

Don Gonzales o sabah, son zamanlarda rahatını kaçıran ve kendisini üstelik de ziyana sokan düşmanından kurtulduğu için sevinmeliydi ama, nedense elde ettiği başarıdan dolayı hiç de yüzü gülmedi. Çünkü sevgili kazlarının kendisine oynadığı bu oyunun ve bilmiyerek onlara verdiği cezanın bütün komşuları arasında kulaktan kulağa yayılacağını ve herkes için günlerce, haftalarca alay konusu teşkil edeceğini pek âlâ biliyordu.

BULABİLECEK MİSİNİZ?

1 — Birtakım müzik âletlerinin ses verebilmeleri için şekillerinin değiştirilmesi gereklidir. Acaba siz, bu çalgılardan en az ikisinin adını bulabilecek misiniz?

2 — Ahmet bir mızıkayla bir kalem almış. Mızıkanın fiyatı kaleminkinden tam 10 lira fazla, ikisine birden 10 lira 20 kuruş vermiş. Mızıkaya ne vermiş, kalemi kaça almış.

3 — Hasan okuduğu bir dergideki bilmecelerin hiç birini çözemeyince öyle kızdı öyle kızdı ki, öfkesinden hiç yapılmaması gereken çirkin bir hareket yaptı: Tuttu derginin 6, 7, 35, 45 ve 46 numaralı sayfalarını kopardı. Acaba kaç yaprak yırttı.

4 — 50 m. uzunluğundaki bir yolun iki yanına tel çekilecek. Direkler arasındaki uzaklık 10 m. olacağına göre, bu iş için kaç direk gereklidir? İlkin çarçabuk çözmeye çalışın. (Cevabı: 16. Sh. de)

Mehmet Ali & Akşamsefası

★

Şarkıcı Dostlarımız

★

Eski devirlerdenberi, hem karada hem de suda yaşıyabilen bu şarkıcı hayvanlar, insanlara birçok bakımlardan yararlı olmaktadır.

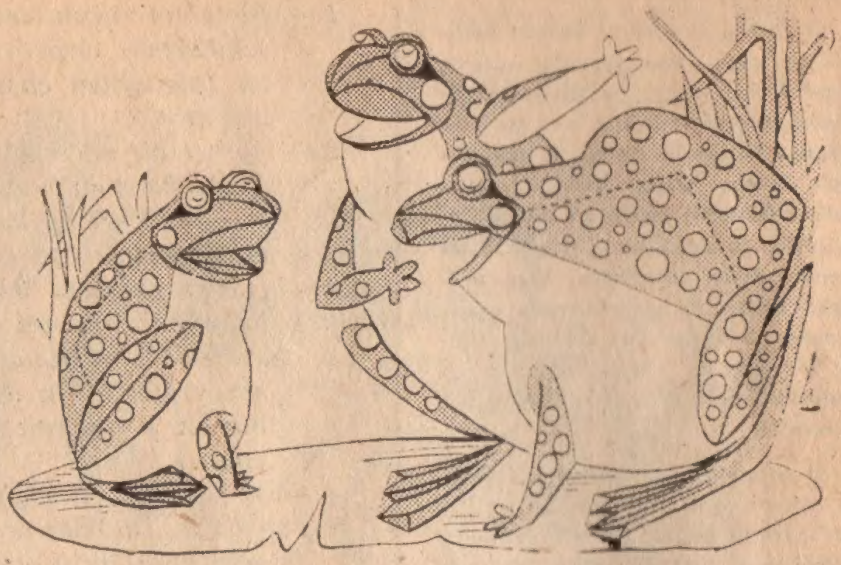

Bazı kimseler kurbağaları yerler, bazıları, tabii haylaz çocuklar, taş atarak eğlenirler. Oysa ki kurbağa, insanoğlu için yararlı birtakım hizmetlerde bulunmaktadır.

Ohio Üniversitesinden bilginler bu cins kurbağaların radyoaktif cisimlerin ışımalarını ölçen canlı barometreler olduklarını bildirmektedirler. Dr. Milton A. Lessler, radyoaktif ışınların kurbağaların kan damarları üstündeki etkilerini inceliyerek elde ettiği sonuçlarla insanların bu zararlı ışımadan korunmasını sağlıyacak iyi bir cetvel yapmıştır.

Diş röntgeni çektiren bir kimsenin aldığı X ışını miktarı vücut için zararsızdır. Bilginler bu kadar ışımanın bile kurbağaların kan hücrelerini bozduğunu ortaya koymuşlardır. İnsan kan hücresi ise kurbağalarınkinden altmış kat şiddetli ışınlara dayanabilmektedir. Bilginler böylece, radyoaktif ışınların kurbağalar üstündeki etkilerini inceliyerek insanların bunlara dayanıklılık derecesini ortaya çıkaracaklarını ummaktadırlar.

Kurbağaların yaşayışları yıllardanberi bilimsel araştırmaların konusu olmaktadır. Örneğin geçenlerde Florida Üniversitesinden araştırmacılar, kurbağaların sanıldığı gibi tek başlarına veya ikili gruplar halinde şarkı söylemediklerini, bunların üçlü topluluklar halinde konserler verdiklerini açıklamışlardır.

İnsanoğluna yararlı olduğu başka bir nokta: Tıp öğrencilerine kan dolaşımının canlı bir organizma üzerinde gösterilebileceği tek yer kurbağaların perdeli ayağıdır.

Antropoloji bilginlerine göre, insanların diğer canlılardan üstün olduğu noktalardan biri başparmağını diğer parmaklarına karşı getirebilmesidir. İnsanoğlu yeryüzünde belirmeden önce, kurbağaların parmakları da su bitkilerinin gövdelerini rahatça tutabilmek için bu şekilde gelişmiş olduğu da yine bilimsel bir gerçektir.

Peltemsi minik bir noktadan sularda, göllerde bir çomağı andıran kurbağa yavrularının belirmesi eski devirlerde yaşıyan insanları öylesine etkilemiştir ki kurbağayı yeryüzünde hayatın sembolü olarak kabul etmişlerdir. Hem eski Yunanlılar hem de Mısırlılar kurbağaların insanüstü kuvvetlere sahip olduklarına inanırlardı. Romalılar ise dişi ağrıyan bir kimse kurbağanın ağzına tükürüp «Ağrımı benden al» derse iyileşeceği kanısındaydılar. Güney Amerika'da bazı yerli kabileler arasında bugün bile kurbağalar kutsal sayılmaktadır. Kurbağaları kaplar altında saklarlar, kuraklık başgösterince yağmur için bunlara dua ederler.

Kolombiya'da kızılderililer bir kurbağa öldürülünce yağmur yağacağına ina-

nırlar.

Hindistanın bazı bölgelerinde köylüler ellerinde kurbağalarla yağmur tanrısına duaya çıkarlar.

Güney Afrika'da Bechuanaland'de yerli savaşçılar savaşta tıpkı kurbağalar gibi güç yakalanabilsinler diye kurbağa derisinden elbiseler giyerler.

Bir ara İngiltere'ye Fransa'dan kurbaga akını olmuştur. Manş denizini aşarak gelen bu kurbagalar daha ufak olan İngiliz akrabalarını yiyip üstünlüğünü sağlamışlardır. İngilizlerin şöyle bir inancı vardır: Kurbağalar gittikleri yerlere uğur götürürler. Bir bakıma da bu kanı yanlış çıkmamıştır. Fransa kurbagalarının etleri daha lezzetli olduğundan İngilizler bundan memnun kaldılar. Kurbağa M. S. 500 dolaylarında Fransa kıraliarının armasında bile yer almıştır.

Elektriğin bulunuşunda da bunların büyük bir payı vardır. 18. yüzyılda İtalyan bilgini Luigi Galvani elektrik akımının varlığını bir kurbağa üzerinde keşfetmişti.

Kurbağalara bize büyük yararlıkları dokunan en iyi dostlarımız gözüyle bakmalıyız. Öyle ya hayvancağızlar yıllardanberi bunu ispatlamaya çalışmıyorlar mı?

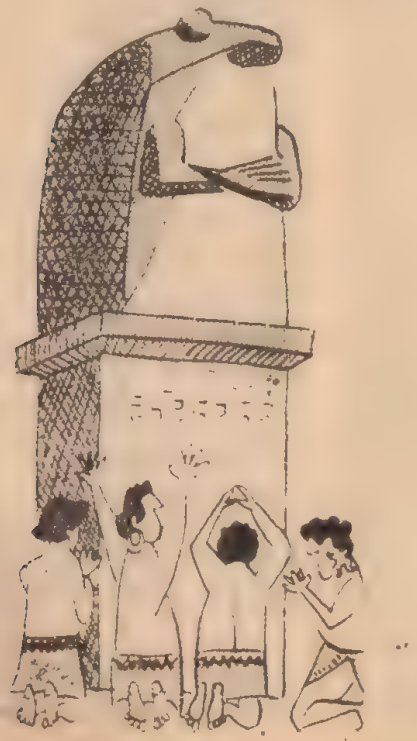

TATİL YARIŞMAMIZI KAZANAN
SIDIKA DURMUŞ'TAN
BİR ŞİİR...

Sıdıka Durmuş çalışkan ve kabiliyetli bir kardeşimiz. Hem güzel resimler yapıyor, hem de güzel şiirler yazıyor. Bu yılın yarışma şampiyonu da Sıdıka Durmuş. Hem Bahar Yarışmamızı, hem de Tatil Yarışmamızı kazandı. Aşağıda onun çok beğendiğimiz bir şiirini yayınlıyoruz. Herhalde siz de beğeneceksiniz.

ÖZLEM

Bir şey var içimde eridikçe büyüyen
Mum gibi eridikçe tükenmiyen bir şey var
içimde
Çocukluk zamanlarım olmalı.
Bahçede kurduğum salıncaklarım...
Oyuncaklarım.
Gezdiğim koştuğum sokaklar,
Yıldızlarda bebeklerimi seyrettiğim geceler.
Kıvırcıkmış o zaman saçlarım
Kırmızıyı severmişim en çok.
Şu duvarda asılı olan resim ben miyim?
Düştüğümde acımıyan dizlerim.
Gözlerimden dökülen çiğ taneleri nerde?
İçimde bir özlem var.
Çocukluğuma doğru.
Yıldızlar bebeklerimi verin
Nerde salıncağım ağaç?
Çiğlerimi çiçekler almış
Kıvırcık saçlarımı meltemler...
Bir beyaz yelkenmiş çocukluğum.
Engin bir denizmişsin zaman
Geri ver istiyorum çocukluğumu...

Sıdıka DURMUŞ

★
★

SAN VINCENT ŞEHRİNİN BELEDİYE REİSİ

★
★
★

S. Türkis
NOYAN

★

SAN Vincent şehri Kuzey İtalya'da Aosta vâdisinde bulunan küçük bir şehirdir. Halkı oldukça sakin bir hayat sürer. Yazdan yaza buraya birkaç turist gelip tatillerini geçirirler ve bu da şehirde biraz değişiklik ve hareket yaratır. Bir de kışın, Karnaval zamanı bir süre için halk bir bayram ve coşkunluk havasına kendini kaptırır. San Vincent şehrinde çok eski zamanlardan kalma bir gelenek vardır ki, hâlâ daha yürürlüktedir. Her yıl Karnaval zamanı, 14 yaşını geçmemiş olan bir oğlan çocuğu Belediye Reisi ilân edilir ve bütün bir gün şehrin idaresi onun eline verilir. Bu gelenek geçmişteki şu olaya dayanmaktadır: Vaktiyle şehrin yetişkin erkekleri savaş ve veba salgını yüzünden birer birer ölmüşler. Geride sadece kadınlarla çocuklar kalmış. Kanunda şehrin bir kadın tarafından idare edilmesine izin verilmediğinden, oğlan çocukların en büyüğünü Belediye Başkanı ilân etmekten başka çare bulunamamış. Bunun üzerine şehrin başkanlığına 12 yaşındaki bir çocuk getirilmiş. Bu çocuk şehri o kadar güzel idare etmiş ve halkı öyle bir rahata kavuşturmuş ki onu anmak üzere her yıl bir defaya mahsus olmak üzere şehrin idaresini o yaşlarda bir çocuğa vermeğe karar vermişler. İşte o gün bu gündür yarı şaka, yarı ciddî olarak bu gelenek devam ettiriliyor. Belediye Başkanının koltuğuna oturtulan çocuklar çok defa kendilerine verilen hakları bir oyun ve muziplik vesilesi yapsalar dahi, Karnaval zamanı her türlü garipliğe göz yumuluyor.

1963 yılında, Karnaval zamanı gene şehir halkından 9 yaşında bir çocuk Belediye Reisi seçildi. İvo Gal adındaki bu oğlan uzun zamandır Belediye Meclisi üyelerine fena halde kızıyordu. Çünkü şehirde yaşıyan Luigi Perego adındaki fakir bir adamın işsiz kalmasından ve ailesiyle sefalet içinde yaşamasından onları sorumlu tutuyordu. Luigi Perego vaktiyle tanınmış bir marangozdu. Fakat harpte her iki bacağını ve sol kolunu kaybettiğinden beri mesleğinde çalışamıyordu. Her ne kadar bu harp sakatına bir maaş bağlanmışsa da aldığı para ailesini geçindirmeye yetmiyordu. Zavallı adam bu yüzden boğazına kadar borca girmişti.

İvo Gal onun durumunu gördükçe arkadaşlarına derdi ki: «Hele beni bir

★ Biten aboneni yenilemeyi unutma. ★

Belediye Reisliğine seçsinler, ilk iş olarak Luigi Perego'ya yardım edeceğim. Onun sefalet içinde yaşaması bizim şehir için bir yüzkarasıdır.»

Arkadaşları da ona hak vermekle beraber şimdiye kadar koskoca yetişmiş adamların beceremediği bu işi İvo Gal'in nasıl halledeceğini merak eder dururlardı. Belki de sırf bu merak yüzünden oylarını ona verdiler ve İvo Gal böylece gerçekten Belediye Reisliğine seçildi. Yetişkinler İvo Gal'in sözlerine gülerek: «Gençlik ateşi, böylesi çabuk söner» diyorlardı. «Luigi'nin durumu hepimizi üzüyor, ama ne yapalım ki kanunlara göre ona yardım edebilmek için elimizde hiç bir imkân yok.»

İvo Gal, en olmıyacak gibi görünen işin bile istenirse oldurulabileceğini ispat etti. Kısa sürecek olan görevinin başına getirilir getirilmez hemen telefona sarıldı ve Belediyenin Hesap İşleri Müdürünü istedi. «Bütün şehir halkı Belediye binasında bir danışma servisi bulunmadığından şikâyetçi» diye söze başladı.

Hesap İşleri Müdürü «Biliyorum» diye gülümsiyerek cevap verdi. «Fakat bunun çaresine bakmak üzereyiz. Böyle bir danışma bürosunda çalışmak üzere bir memur aradığımıza dair gazeteye ilân verdik.»

İvo Gal: «Boşuna masraf etmişsiniz» dedi, «bu ilânı vermeden de böyle bir memur bulabilirdiniz. Elimizin altında bu işi görebilecek bir adam var.» Hesap İşleri Müdürü Belediye Başkanının ne demek istediğini anlıyamamıştı. İvo Gal hemen sözlerini açıkladı: «Belediye binasının danışma bürosuna savaş sakatı Luigi Perego'yu tâyin ediyorum. Bu işi yapabilmek için insanın nasıl olsa iki kola ve iki bacağa ihtiyacı yok, öyle değil mi?». Müdür bu doğru sözlere karşı söyleyecek bir şey bulamadı. Luigi Perego'nun bu işe tâyini hemen yapıldı ve on dakika geçmeden yıllardır halledilememiş olan bir problemin böylece çaresine bakılmış oldu. Bundan sonra İvo Gal yeniden telefona sarıldı ve on iki arkadaşını yanına çağırdı. Çocuklar etrafına toplanınca onlara, «Sizi şehrimizin polislerine yardımcı olarak görevlendiriyorum, hepiniz şehrin meydanlarına ve önemli kavşaklarına gideceksiniz ve oralarda trafik kurallarına aykırı hareket edenlere ceza yazacaksınız, anlaşıldı mı? Topladığınız paralar Luigi Perego'ya şehrin bir hediyesi olarak verilecektir,» dedi.

Yardımcı polisler hemen işbaşı yaptılar ve kısa zamanda birkaç bin lira para topladılar. Karnaval günü sona erince İvo Gal de Belediye Başkanlığı görevini bıraktı ve günlük hayatına döndü. Fakat bu kısa zamanda zavallı bir insanı dünyanın en mutlu varlığı haline getirmişti. O günden beri San Vincent şehrinin yetişkinleri yılda bir defa uyguladıkları geleneği hiç de küçümsemiyorlar ve aralarında, «Biraz hayal kuvveti ve biraz cesaretle meğer insan neler başarabilirmiş» diye konuşuyorlar.

Mehmet Ali 8

DOĞAN KARDEŞ ÇOCUK ROMANI ARMAĞANI SONUÇLANDI...

Yapı ve Kredi Bankası'nın 20 nci kuruluş yıldönümü dolayısiyle düzenlenen Doğan Kardeş Çocuk Romanı Armağanı'ndan size daha önce söz açmıştık. Memleketimizin en tanınmış yazarlarının da katıldığı bu armağana 40 dan fazla birbirinden güzel roman katıldı. Bu eserleri dikkatle okuyan büyük jüri 23 Aralık günü Birincilik, İkincilik ve Üçüncülük kazanan eserlerle şeref listesine girecek eserleri kararlaştırdı.

12000 liralık birinci ödülü «BİRGÜN BÜYÜYECEKSİN» adlı eseriyle Mehmet SEYDA,

8000 liralık ikinci ödülü «KORKUSUZ MURAT» adlı eseriyle Vâlâ Nureddin VÂ-NÛ ve Nihal KARAMAĞRALI,

5000 liralık üçüncü ödülü «TOPRAĞA BASINCA» adlı eseriyle Talip APAYDIN kazandılar. Ayrıca Neziheye ARAZ'ın «SEVGİ KAVŞAĞI», Yekta YENAL'ın «KELOĞLAN», Güzin DİNÇOK'un «GÜNEŞLİ SAHİLLER» eserleri şeref listesine girdi.

Sevgili çocuklar bu birbirinden güzel romanları Türk çocuklarına kazandıran Doğan Kardeş pek yakında bunları sizlere nefîs birer kitap olarak sunacak.

Bu sevinçli olay bütün Türk çocuk okuyucularına kutlu olsun.

Doğan Kardeş

CHARLES GOODYEAR

ve

KAUÇUĞUN GARİP HİKÂYESİ

1930 sıralarında özellikle Amerika'da yaşayan hemen herkeste bir «kauçuk tutkusu» salgın halindeydi. Bu arada meraklıları heyecanlandıracak birtakım şeylerde oluyordu. Örneğin su geçirmez çizmeler ilk defa satışa çıkarılmıştı. Bunlar Brezilya'daki kauçuk ağaçlarından elde edilen yapışkan sıvıdan yapılıyordu.

Sonra, halk birdenbire kauçuktan bıktı. Zira yazın sıcakta yumuşayıp zamk gibi yapışkan olduğunu, kışın şoğukta taş gibi kaskatı kesildiğini öğrenmişlerdi. Ellerinde kauçuk eşya bulunan tüccarlar satılmıyan malları pis kokular çıkardığı için toprağa gömmek zorunda kalmışlardı.

Artık herkes kauçuk endüstrisinin öldüğü kanısındaydı. Yalnız Charles Goodyear hiç de böyle düşünmüyordu.

Goodyear kauçuğun artık öldüğünü söyliyenlere şu cevabı vermişti:

«Öyleyse, onu diriltecek adam benim.»

Çocukluğunda lâstik parçalarıyla oynamaya bayılırdı. Şimdi 34 yaşında, bir sıvıdan elde edilen bu esnek maddeye karşı birden büyük bir ilgi duymaya başlamıştı.

Charles Goodyear çok fakirdi. Borçlarını ödiyemediği için birkaç defa hapse atılmıştı. 12 çocuklu ailesinin sık sık aç kaldığı olurdu. Kauçuk üzerindeki ilk denemesini de zindandayken yapmıştı.

Bir gün kendisini ziyarete gelen karısına,

«Bana bir parça kauçukla, oklavanı getir» demişti. «Yumuşamıyan, sertleşmiyen kauçuk yapma yollarını araştıracağım.»

Karısı ham kauçuğu hücresine götürünce onu incelemeye koyulmuş saatlerce çekip uzatarak özelliklerini iyice tanımaya çalışmış, sonra da gece gündüz bu konu üzerinde düşünmeye başlamıştı.

«Kauçuk çok yapışkan, acaba buna bir toz katılsa nasıl olur?» diye kendi kendine soruyordu. Yalnız hapisten çıkıncaya kadar bu fikri deneme fırsatını bulamadı.

Şason yapmak için kauçuğa bir toz kattı. Kendisine bu işlerde karısıyla kızları yardım ediyordu. Fabrikaları da mutfaktı. Ne var ki, yaz gelince şasonlar lâstik hamuru haline dönüverdi.

Bütün bunlar Goodyear'ı yıldırmamıştı. Deneyleri üzerindeki çalışmalarına yine eskisi gibi devam ediyordu. Bir defasında kauçuğa kireç katıp kaynattı. Elde ettiği karışım eskisinden daha iyiydi ama yine de kullanılmaya elverişli değildi.

İyi bir tesadüf sonunda kauçuğu daha iyi bir hale soktu. Boyadığı bir kauçuk parçasının rengini asitle soldurmaya çalışıyordu. Parça simsiyah olunca kaldırıp attı. Birkaç gün sonra, siyah parçanın parmaklarına yapışmadığını hatırladı. Hemen çöp tenekesini karıştırıp onu buldu. Parça kupkuru ve pürüzsüzdü. Bu kauçuk o zamana kadar yaptıklarının en iyisiydi.

New York'daki bir iş adamının parasıyla bu kauçuğun yapımına girişti. O sırada Amerika en kötü yıllardan birini yaşıyordu. Şirket iflâs etti.

Goodyear denemelerine devam ediyordu. Çok yoksul düşmüştü. Ailesi boş bir kauçuk fabrikasına sığınmak zorunda kaldı. New York limanından tuttuğu balıkları yiyerek karınlarını doyuruyorlardı.

Sonunda talih tekrar yüzüne güldü. Kauçuğa kükürt katıyordu. Tesadüfen bir parça sıcak sobanın üstüne düşüverdi. İşin garibi yumuşayıp eriyeceğine yanmış deri gibi birşey oluverdi. Artık hava değişikliklerinden etkilenmiyen kauçuğu elde etmesini başarmıştı!

Bu buluş tarihteki ünlü tesadüflerden biridir. Artık kükürtle, ısının kauçuğu esrarlı bir şekilde değiştirdiğini anlamıştı. Yalnız yine de kesin olarak ortaya çıkarılması gereken bazı noktalar kalıyordu. Ne kadar zaman ısıtılması, ne kadar ısı gerekiyordu? Büyük bir sabırla her türlü deneyi yaptı. Kauçuk parçalarını sıcak kum içinde kızdırdı, kaynıyan su buharına tuttu, karısı fırından ekmeği çıkarınca, kokulu sakızımsı parçalarını içine attı.

Geceleri gözüne uyku girmiyordu. Sağlığı iyice bozulmuştu. Elde ettiği sırrın kendisiyle birlikte gömülmesinden korkuyordu. Beş parasız kalmıştı. Saatini, evdeki eşyaları satmaya başladı. Mutfaktaki kapkacak da bitince yemek yemek için kauçuktan tabaklar yaptı. Çok geçmeden yiyecekleri de tükendi.

Yalnız deneylere devam etmekten geri kalmıyordu. Sonunda belirli bir süre, basınçlı buhara tutulan kauçukta en iyi sonucun alındığını buldu. İyice cesaretlenmişti. Artık önüne gelen her şeyi kauçuktan yapmak amacındaydı. Örneğin müzik aletleri, bayraklar, mücevherat, yelken hattâ gemiler. Kauçuktan portresini yaptırdı. Şapkası, yeleği ve boyunbağları da kauçuktandı.

Goodyear kauçuğu sayılamıyacak kadar çok ve çeşitli işlerde kullanabileceğine inanmıştı. Onun ileri sürdüğü fikirlerin bazıları bugün kauçuğun yeni kullanılma yerleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

1860 da öldüğü zaman yine boğazına kadar borçtaydı. Bu arada buluşundan başkaları milyonlar kazanmışlardı. Goodyear lâstik ve Kauçuk Şirketi yalnız onun adını taşıyordu. Şirkette hiç bir hissesi yoktu.

Kauçuk sanayii yalnız onun çabalarının ürünü olduğu halde bu işten faydalananlar başkalarıydı. Bu yüzden onun dünyaya küskün bir kimse olabileceği akla gelebilir. Ne var ki, onun düşünceleri çok değişikti.

«Hayat» diyordu yazılarının birinde. «Dolârlar ve sentlerle ölçülmemelidir. Ben ektim başkaları biçti. Fakat bundan şikâyetçi değilim. Bir adam ektiğinden kimse yararlanamazsa ancak o zaman yakınmalıdır.»

Bir keşif uçağı Grönland üzerinde uçarak buzdağlarının teşekkülünü gözlüyor.

★

Buzdağları İle Savaş

★

Bir buzdağının mayınla parçalanarak zararsız hale getirilmesi.

1912 yılında «Titanic» adındaki büyük yolcu gemisi bir buz dağına çarparak 1500 yolcusu ile birlikte Atlantik Okyanusunun dondurucu sularına gömüldüğünden beri, denizcilikte buz dağlarına karşı amansız bir savaş açılmıştır. Kutuplardaki uçsuz bucaksız buz kütlelerinden koparak veya buzullardan ayrılarak denizlerdeki akıntıya kapılan ve kilometrelerce yol giden buz dağları gemiler için büyük bir tehlike teşkil ederler. Buz dağlarının rengi her zaman beyaz değildir. Cam göbeği yeşilinden siyaha kadar çeşit çeşit renkte buz dağları görülmüştür. Suyun yüzünde kalan kısım-

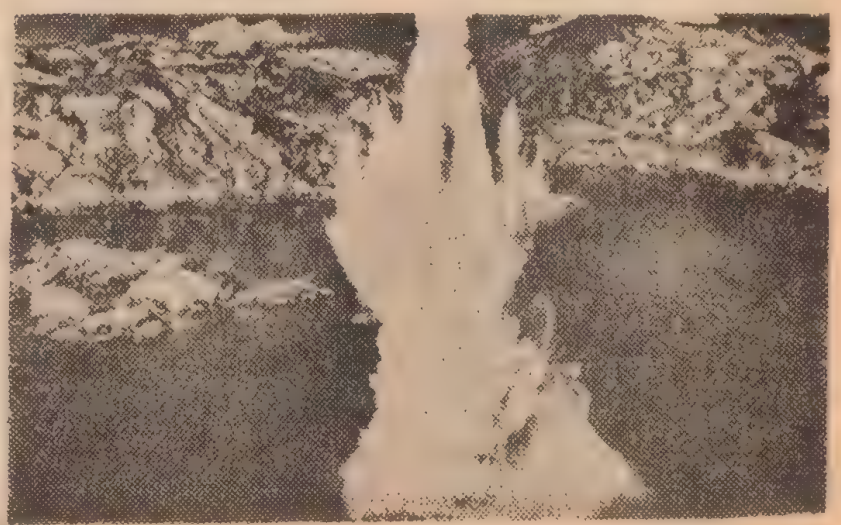

Buzdağları arasından dikkatle geçmeye çalışan bir gemi...

ları ise ancak bütün kütlelerinin yedide biri kadardır. Yedide altısı suyun altında olup ilk bakışta görünmez ve yanından geçen gemilere sinsice ziyan verir. Okyanuslarda yüzen buz kütleleri her zaman dağ gibi sivrilmezler.

Bazıları yassı ve yaygındır. Kıbrıs adasının iki katı genişliğinde, yani 18.000 km.² yüzölçümünde buz kütlelerine raslandığı olmuştur. Gemileri buz dağları ile çarpışmaktan korumak üzere özel bir teşkilât kurulmuştur. Bu işle ilgili olarak özel gemiler ve uçaklar buz dağlarını keşfe çıkarlar ve onları tekniğin sağladığı imkânlarla parçalayarak tehlikesiz hale getirirler. Aslında bilginler buz dağlarının meydana gelmesini önleme çarelerini de aramaktadırlar. Fakat bugüne kadar bundan henüz bir başarı elde edilememiştir.

Bugün artık Buz dağları eskisi kadar büyük bir tehlike sayılmazlar. Yeryüzünün iklimi her yıl biraz daha ısındığından buz kütleleri fazla güneye inmek fırsatını bulamıyorlar. Genel olarak Kuzey Kutbundan kopan buzlar Labrador'a kadar gelip bu ülkenin kıyılarına yığılıp kalırlar. Burada birinci «yaz uykusunu» atlatanlar ikinci yıl bazan kurtulup akıntıların etkisiyle New Foundland'a kadar sürüklenerek orada erirler. Güney Kutbunun buz dağları daha büyük ve dayanıklıdır. Bunlar 35. enlem dairesine kadar yanaşabilmekte, yani Güney Afrika hizasına kadar gelmektedirler. Burada sıcağa dayanamayıp parçalanan buz dağlarının döküntüleri bazan tropikal denizlere yaklaşırlar.

Günümüzün gemilerindeki korunma tedbirleri de «Titanic» devrindekine kıyasla çok daha geliştirilmiştir. Vaktiyle «Titanic» gemisindeki gözetleyicinin elinde iyi bir dürbün bile yoktu. Şimdi ise dürbünün yerine tehlikeyi haber veren çok daha duyarlı âletler kullanılmaktadır.

Bulabilecek Misiniz'in Cevapları

1 — Trombon, Akordeon, Gayda. 2 — Mızıka: 10,10 lira, Kalem: 10 kr. 3 — Dört. Çünkü 45 ve 46. sayfalar aynı yapraktadır. 4 — Oniki.

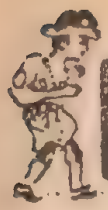

KARAGÖZ OYNUYORUZ

En Güzel "Yeni Yıl" Şiiri

Karagözcük — Babacığım yeni yılın kutlu olsun.

Karagöz — Teşekkür ederim oğlum, senin de.

Karagözcük — Sağol babacığım.

Karagöz — Doğru söylüyorsun oğlum sağ olmaya çalışacağım.

Karagözcük — Öğretmenimiz de yeni yıldan söz açtı da yine güzel bir şey söyledi.

Karagöz — Ne dedi bakayım?

Karagözcük — Yeni yılda sağlığınızı iyi koruyun çocuklar. Çünkü hastalıkla geçen her gün sokağa atılmış zamandır, dedi.

Karagöz — Çok akıllıca bir söz, kulağa küpe olacak bir söz.

Karagözcük — Değil mi babacığım, bizim öğretmenimiz hep bize böyle düşündürücü sözler söylüyor.

Karagöz — Desene kulaklarınız küpe dolu.

Karagözcük — Öyle babacığım, öyle.

Karagöz — Sevinin de kimseye söylemeyin.

Karagözcük — Öğretmenimiz bize bir «yeni yıl» şiiri de okudu. O kadar beğendik ki, onu tahtaya yazdı biz de kopya ettik. Bak okuyayım da dinle, ne güzel.

Karagöz — Oku bakalım.

Karagözcük — (Okur)

YENİ YIL

Her şeyden evvel birşey
var olmayan.
Bu nedir kimse bilmez,
Geçiyor geçiyor zaman...
Günler geçti, yeni yıl geldi
Artık göğün taa ucunda
Bir sonraki yıl saklı...
Bir çocuk doğdu yeni
yılda
O çocuğun dedesi öldü
Bütün ev halkı ağladılar
Ama gene ne fayda?...
Rüzgâr esti, yağmur yağdı
Yeni yılda...
Onlara aldırış etmediler.
Karıncalar yuvalarına
tohum taşıdılar yazın
Bir kuş güzel şarkılar
söyledi baharda
Çocuklar oyun oynadılar
sokaklarda
Zaman geçti, geçti...
Çok güzel şeyler oldu Yeni
yılda...

Karagöz — Aman oğlum bu ne güzel şiir öyle.

Karagözcük — Ya babacığım biz de bayıldık.

Karagöz — Kim yazmış onu.

Karagözcük — Bir çocuk.

Karagöz — Yok canım alay etme.

Karagözcük — Valla babacığım.

Karagöz — Kimmiş o çocuk...

Karagözcük — Hani Doğan Kardeş tatil yarışmalarının birinde hem resim, hem şiir yarışmalarını kazanan bir kız vardı.

Karagöz — İdil Özerdem mi?

Karagözcük — Ta kendisi.

Karagöz — Aferin İdil'e öyleyse.

Karagözcük — Yapı ve Kredi Bankasının 20. yıldönümünde yayınlanan kitaplardan biri de bu kızın kitabı: «Güneşlerin Şarkıları».

Karagöz — Ne güzel ad öyle?

Karagözcük — Kitabı bir görsen büsbütün seversin. Ben ömrümde bu kadar güzel basılmış bir kitap görmedim. Ama biraz pahalı.

Karagöz — Kaç para?

Karagözcük — 15 lira... Ama bembeyaz mat kâğıda basılmış. İçinde renkli 14 tablo var. Hepsi de İdil'in biribirinden güzel resimleri. Kırkdan fazla da şiir, yine biribirinden güzel.

Karagöz — Yarından tezi yok alırım. Feda olsun böyle bu kadar güzel bir kitap için 15 lira.

Karagözcük — Yaşa babacığım, varol.

BİLGİN AMCANIN MERAKLI NOTLARI

Bilgin amca, «Şimdi de çocuklar» dedi. «Size hoşunuza gidecek sihirli bir dalgıç yapacağım. Biliyor musunuz bizim dalgıç şişenin içinde hünerlerini gösterirken siz, onu dışardan kontrol edebilirsiniz.

İlkin şu ilâç damlalığına kaş göz yapalım. Şimdi de içine şu kavanozun içinde yüzmesini sağlıyacak kadar su dolduralım. Şapkasının üstü su yüzeyinin hemen altına gelmeli.

Şimdi, kavanozun ağzını mantarla kapatıyorum. Bakın bizim minik dalgıç hâlâ yüzüyor.

Mantarı elimle aşağı doğru bastırınca dalgıç, dibe gidiyor, elimi çekince...

likte tırmandığı yolu tuttu. Bir gün önceki kupkuru nehir yatağında şırıl şırıl su aktığını görünce çok şaşırdı. Tepedeki ortası çukur düzlüğe vardı. Burası da büyük taşlar ve ağaçlarla kaplanmıştı.

Tekrar köpeğini çağırdı fakat hiçbir cevap alamadı. Nerdeyse öğle olmuştu. Karnı da çok acıkmıştı. Köpeğini, tüfeğini kaybetmeyi ve karısiyle karşılaşmayı hiç istemiyordu ama dağda kalıp açlıktan ölmeyi de göze alamıyordu.

Paslı tüfeği omzuna asıp istemiye istemiye dağdan aşağı inmeye başladı.

Köye yaklaşınca tanımadığı birtakım kimselere rasladı. Bu da çok tuhafına gitti. Zira civarda herkesi tanıdığını sanırdı. Adamların kıyafeti o zamana kadar gördüklerine hiç benzemiyordu. Onlar da kendisine tuhaf tuhaf bakıyorlardı.

O kadar çok kimse kendisini tepeden tırnağa kadar süzdü ki, artık halinde bir acayiplik olduğuna hükmetti. Elini şöyle bir yüzünde gezdirince sakalının yarım metreye yaklaştığını farketti ve hayretlere düştü.

Artık köye varmıştı. Birtakım garip kılıklı çocuklar peşine takılmışlar, bağrışıyorlar ve kır sakalını birbirlerine gösterip duruyorlardı.

Geçerken yabancı birtakım köpekler de üstüne üstüne havlıyordu. Halbuki köyün köpekleri de kendisini bilirdi. Köy de adamakıllı değişmişti. Eskisinden daha geniş ve kalabalıktı. Ömründe görmediği birtakım yeni binalar türemişti. Çok iyi tanıdığı o eski evlerin yerlerinde yeller esiyordu. Rip olanlara bir türlü akıl erdiremiyordu. Ne var ki burası daha bir gün önce ayrıldığı köyüydü. Catskill dağları, güzel Hudson nehri yine eski yerlerindeydiler.

Rip'in kafası karışmıştı.

«Bu, dün geceki içkinin işi» diye kendi kendine söylendi.

Nihayet güç belâ evinin yolunu çıkarabildi. Karısının kızgın sesinin her an yükseleceğini bekliyerek korka korka ilerlemeye başladı. Eski alışkanlığıyla evini buldu ama damı çökmüş, camları kırılmıştı. Üstelik kimsecikler yoktu ve tamtakırdı. İçeri girdi karısına, çocuklarına seslendi. Sesi boş odalarda garip yankılar yaptı. Sonra yine her taraf sessizliğe gömüldü.

Bunun üstüne evden çıkıp eski hanın yolunu tuttu. Fakat o da kayıplara karışmıştı. Yerinde geniş pencereli büyük bir bina yükseliyordu. Kapısında «Birlik Oteli» tabelâsı vardı. Rip ve arkadaşlarının gölgesinde oturup konuştukları ve sigaralarını tüttürdükleri ulu ağaç da kaybolmuştu. Kapıda bir kalabalık vardı ama Rip oradakilerden hiçbirini tanımıyordu. İnsanların huyları da çok değişmişti. Sakin sakin oturup upuzun çubuklarını tellendireceklerine acele acele oraya buraya koşuşup duruyorlardı.

Dostları Nicholos Vedder'le, Von Bummel'i aradı, ama bulamadı.

Rip Van Winkle, upuzun sakalıyla, paslı tüfeği, eski elbiseleri ve peşindeki bir sürü çocuk yüzünden han kapısındakilerin dikkatini çekmişti.

Hemen etrafına bir kalabalık toplanıp adamı merakla tepeden tırnağa süzmeye başladılar. Bu arada Rip'i siyasetle ilgili soru yağmuruna tuttular. İçlerinden biri seçimlerde hangi partiye oy vereceğini sordu. Rip hiçbirine cevap veremiyordu.

Adamlardan biri sert sert,

«İyi ama omzunda tüfek, peşinde bir sürü çocukla seçime gelinir mi?» dedi.

Bunun üstüne, «Ben fakir kendi halinde bir kimseyim, buranın da yerlisiyim» dedi Rip.

«Peki nereden geliyorsun, ve ne istiyorsun?» diye sordular.

Rip, kargaşalık çıkarmak istemediğini, yalnız her gün hanın önündeki sıranın üstünde oturan arkadaşlarını aramaya geldiğini söyledi.

Birisi, «Peki onlar kim? Adları ne?» diye sordu.

Rip bir süre düşündü ve sonra, «Nicholas Vedder nerede?» diye sordu. Kalabalıktan hiç ses çıkmadı. Öyle bir kimseyi tanımadıkları besbelliydi.

Az sonra bir ihtiyar titrek sesiyle,

«Nicholas Vedder mi?» dedi. «O öleli 18 yıl oluyor.»

«Brom Dutcher nerede?» diye sordu Rip Van Winkle.

«O mu?» dedi adam, «Harb başladığında orduya yazılmıştı. Kimisi savaşta öldüğünü söylüyor, kimisi de boğulduğunu. Senin anlıyacağın gidiş o gidiş. Bir daha dönmedi.»

«Peki, öğretmen Von Bummel nerelerde?»

«O da harbe katıldı. Büyük bir general oldu. Şimdi de millet meclisinde.»

Rip arkadaşlarının ve evinin barkının uğradığı bu acı değişikliklere pek üzüldü. Artık yeryüzünde yapyalnızdı. Hele Nicholas Vedder'in ölümünün üstünden 18 yıl geçmiş olması aklını allak bullak etmişti. Sonra sözünü ettikleri savaştan da bir şey anlamamıştı. Acaba «Millet Meclisi» sözüyle ne demek istemişlerdi?

Artık Rip'in eski arkadaşları-

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKKEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

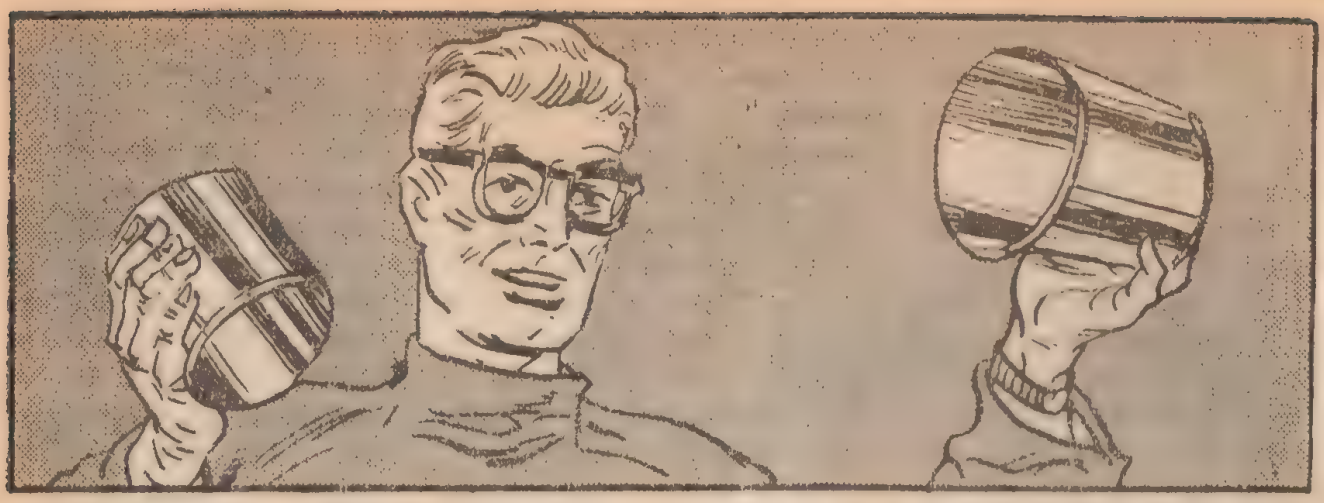

Kendi kendinize bir telefon yapmak istemez misiniz? Bunun için gerekenler iki küçük teneke kutu ve biraz sicim. Yalnız temiz olmalarına ve ağzının düzgün olmasına dikkat edin.

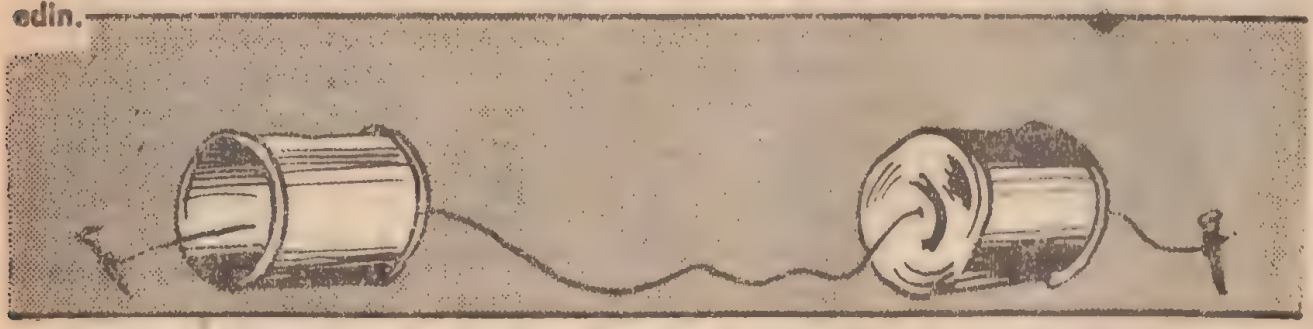

Herbirinin dibinde çiviyle birer delik açtıktan sonra uzun bir sicimin birer ucunu bunlara geçirdikten sonra birer çivi bağlayın.

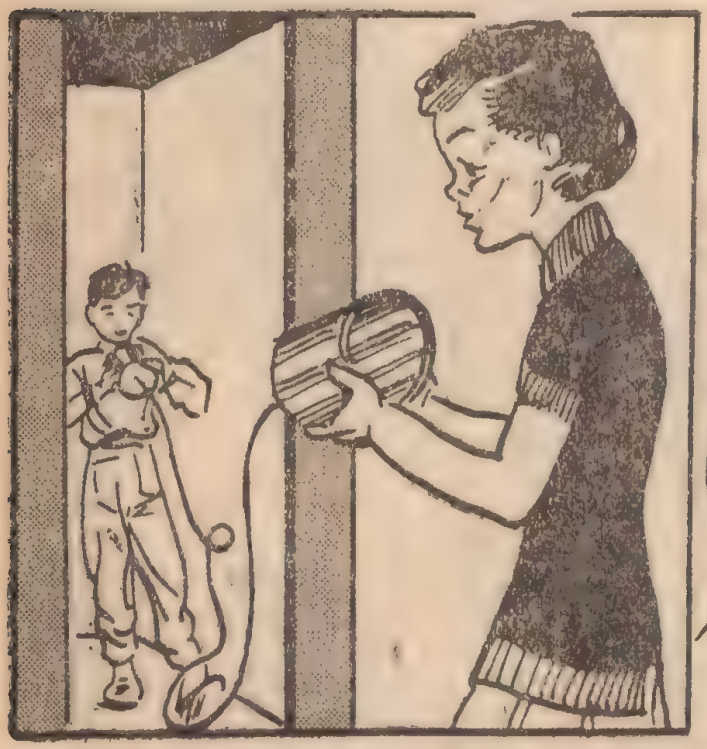

Ayşe kutulardan birini sen al ve burada dur. Ali sen de ötekini al ve buradan en uzak odaya git.

Ayşe bir iki defa «Alo, alo» dedi fakat bir cevap alamadı.

«Bilgin amca bu telefon çalışmıyor.»

«Tabii çalışmaz» dedi Bilgin amca gülerek, «İpi iyice germemişsin ki!»

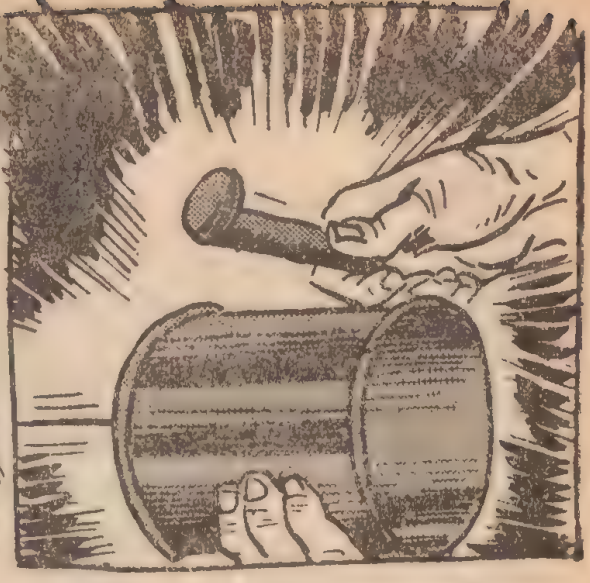

Sen telefonda konuşurken sesin bu kutuyu üstüne bir tokmakla vurduğun zamanki gibi titreştirir. Sonra bağladığımız sicim bu titreşimleri Ali'nin telefonuna iletir.

Giden titreşimler onun elindeki kutuyu titreştirirler. Burada titreşim tekrar ses haline dönüşür. Yalnız sicimin titreşimleri iletebilmesi için gergin olması şarttır. Şimdi bir dene bakalım

Şimdi cevap veriyor. Söylediği her sözü anlıyorum, dedi Ayşe sevinçle.

Bilgin amca,

«Tabii» dedi. «Telefon çalışıyor zira titreşimlerini aradaki sicim bir taraftan bir tarafa iletiyor. Yalnız havanın da titreşimleri iletiğini biliyor muydun?»

Gelecek sayıda - Danseden Balığın Esrarı -

AKCİĞER ASTMASI

Soğuklar, yağmurlarla kış bastırdı, pazar günü hava biraz açar gibi oldu, güneş ılık ışınları ile göründü, eşime:

— Çoluğu, çocuğu alıp Boğaza yemeğe gidelim, dedim.

— Bilmem ki, gitsek mi, üşür müyüz, annemin siyatikleri var, diye söz etmesinden kararsız olduğunu anladım.

Tam cevap vereceğim zaman Kayınvalidem atıldı:

— Beni siyatiklerimle başbaşa bırakın, bu güzel havada evde kalıp ne yapacaksınız, gidin taze balık yiyin, haydi vakit geçirmeyin, hazırlanın.

Bu söz bütün ev halkını harekete getirdi, giderken Kayınvalideme:

— Anne, benim birkaç kalb hastam var, belki ararlar, gittiğimiz gazinonun telefonunu şuraya yazdım.

— Haydi evlât, rahatına bak, ararlarsa söylerim.

— Sağol anne.

.....

Yarım saat içinde, deniz kenarında tertemiz bir lokantada olduk, taze taze balıkları, denizi seyrede seyrede yedik, kahvemi içerken garson telefondan beni aradıklarını söyledi.

— Alo, ben Doktor Kâmran Şenel.

— Beyefendi, çok özür dilerim, evinizden bulunduğunuz yerin telefonunu aldım, Tarabya'da oturuyoruz, oğlum nefes alamıyor, sırsıklam terledi. Sanki boğulacak, ne olur şu bildirdiğim adrese gelseniz?

— Merak etmeyiniz, 10 dakika içinde yanınızda olurum.

— Teşekkür ederim.

Eşime, çocukları biraz oturduktan sonra götürmesini söyledim ve hastanın evine geldim.

Hasta 14 yaşında bir ortaokul öğrencisi, denize karşı bir oda, pencereler açılmış, zavallının hırıltılı bir solunumu var, göz topları göz çukurlarından âdeta fırlamış, dudaklar morarmış, ter içinde kalmış. Uzun, uzun dinledim.

— Bu bir akciğer astması (bronşial astma).

— Evet, 5 senedir şu astımı üzerinden bir türlü atlatamadı, bu defaki kriz şiddetli, eski ilâçları fayda vermedi.

— Üzülmeyin Beyefendi, yalnız günlerden pazar, şu yazdığım ilâçları hangi eczaneden aldıracaksınız?

— Bitişiğimizdeki eczane bugün nöbetçi, 5 dakika içinde ilâçlar gelir.

Delikanlıya iğnesini yaptım, rahatladı.

— Oh, dünya varmış doktor amca.

— Çok yorgun düşmüşsün, yat uyu evlâdım, ben yan odada annen, babanla biraz konuşayım.

.....

— Astım ne bende ne de annesinde, hattâ ailede var, irsiyetle ilgili mi Kâmran Bey?

— Hayır, allerjik bir rahatsızlıktır Bünye müsait ise yerleşir, kimisine duman, kimisine bazı besiler, çiçekler, kokular, hava, iklim tesir eder, hastaları nefes alma zorluğuna düşürür, akciğerler hırıl hırıl öter, ıslık çalar, balgamı köpüklü çıkar.

— Psişik faktörlerin rolü var mıdır?

— Bazı hekimlere göre astım ruhidir, ve sık sık tekrarlanan hissi şoklar sonunda solunumun ahengi bozulur.

— Hayatının sonuna kadar çekecek mi?

— Bünye kuvvetlenince, vasatlar ortadan kalkınca tamamen düzelebilir.

— Tedavisinde nelere dikkat etmeli?

— Tedavi metodunu üç esaslı unsur teşkil eder.

— Onlar nelerdir?

— Sağlık, ikincisi ruh sağlığı ve nihayet ilâç, bu üç eleman aynı amaçta birleşirse hasta gevşer, salim bir hale gelir.

— Teşekkür ederiz Kâmran Bey.

Dr. Kâmran ŞENEL

RİP VAN WİNKLE

Yazan: Sherwood Anderson

Çeviren: Gülen Olut

HUDSON nehrinde yolculuk yapan herkes Catskill dağlarını bilir. Gökyüzüne yükselen bu dağların görünüşü pek heybetlidir. Mevsim değişiklikleri, hava değişiklikleri ve günün her saati bu dağların sihirli renklerinde ve biçimlerinde mutlaka farklı bir görünüş meydana getirir. Gerek yakındaki gerekse uzaklardaki ev kadınları için dağlar kusursuz bir barometredir. Onlara bakarak havanın nasıl olacağını daha önceden kestirebilirler.

Bu dağların eteklerinde duran bir yolcunun gözüne ağaçlar arasından damları parıldayan bir köyden dumanların yavaş yavaş göğe yükseldiği çarpar. Bu Hollandalıların kurduğu eski bir köydür. Hattâ buraya ilk yerleşenlerin evleri bile birkaç yıl öncesine kadar duruyordu.

Yıllarca önce Amerika, İngiltere'nin sömürgesi olduğu devirlerde, bu köye ilk yerleşenlerin yaptıkları evlerden birinde Rip Van Winkle adlı iyi yürekli, saf bir adam yaşıyordu. Ayrıca Rip Van Winkle yardım sever bir komşu ve karısının sözünden çıkmıyan bir kimseydi. Uysaldı zira karısı çok sertti. Sık sık onu azarlar, bağırır, çağırırdı.

Uysallığından ötürü çevresinde pek sevilirdi. Komşu kadınlar aile kavgalarında her zaman onun tarafını tutarlardı.

Köyün çocukları, Rip Van Winkle'ın yanlarına geldiğini görünce pek sevinirlerdi. Çünkü Rip amca onların oyuncaklarını tamir eder, türlü, türlü oyunlar öğretirdi. Ayrıca onlara kızılderililer ve yabancı ülkelere ait uzun hikâyeler de anlatırdı. Nereye gitse çocuklar onu bulur, sırtına biner, ona türlü türlü şakalar yaparlardı. Köyde onu tanımıyan, sevmiyen yoktu.

Rip'in en büyük kusuru evinde iş yapmaktan hoşlanmamasıydı. Sabahtan akşama kadar elinde olta oturup balık bekler, hiçbir şey tutamadığı halde halinden hiç şikâyet etmezdi.

Birkaç sincap vurmak için ormanlarda saatlerce yürüdüğü, yokuşları inip çıktığı olurdu. Komşuların güç, ağır işlerinde seve seve yardıma koşardı. Ne var ki, kendi evinde çalışmak, çiftliğini düzene sokmak onun için üstesinden gelinemiyecek bir şeydi. Kısacası, kendi işinden başka, herkesinkine el atan bir kimseydi.

Çiftliğinde çalışmanın faydasız bir şey olduğunu ileri sürerdi. Ona göre, memlekette çiftlikten daha kötü bir yer yoktu. Çitler durmadan yıkılır ineği ya kaybolur ya da bostana girip altını üstüne getirirdi. Ektiği yerlerde hiçbir şey büyümez ne zaman tarlada çalışmak istese yağmur yağardı. Babasından verimli, geniş topraklar kalmıştı ama Rip'in elinde günden güne küçülerek patates ve mısır yetiştirilen ufak bir bahçe haline gelmişti. Çevredeki çiftliklerin en kötü durumda olanıydı.

Rip'in çocukları da yetimlerden farksızdı. Üstleri başları lime limeydi. Kendisine çok benziyen Rip adlı oğlunun huyları da babasınınkinin aynıydı.

Rip Van Winkle, dünyayı umursamıyan, kaygusuz kimselerden biriydi. Üzülmeden, yorulmadan beyaz ekmek bulamayıp kepekli ekmek yemesine pek aldırış etmezdi.

Mutluluğunu gölgeliyen tek şey, tembelliğinden, dikkatsizliğinden ötürü durmadan başının etini yiyen karısıydı. Kadının çenesi sabah, akşam, öğle devamlı olarak işler, Rip'in her yaptığı her dediği bir azarlama konusu olurdu. Böyle zamanlarda, Rip'in tek dostu köpeği Kurt'tu. Bayan Rip Van Winkle hayvanı da haşlamaktan geri durmazdı. Tembellikte ikisinin birbirinden aşağı kalmadıklarını söylerdi. Kurt cesur bir köpekti ama eve girince kuyruğu aşağı düşer ve bir daha da yukarı kalkmazdı. Hanımın eline süpürge veya benzeri bir şey aldığını görünce de ok gibi fırlayarak soluğu dışarda alırdı.

Yıllar geçtikçe Rip Van Winkle'in de hayatı kötüleşiyordu. Zira karısının huysuzluğu arttıkça artıyordu. Uzun bir süre kurtuluşu köy kahvesine kaçmakta buldu. Köyün erkeklerinden bir kısmı burada sabahtan akşama kadar sigaralarını tüttürerek ve günün olaylarını tartışarak vakit geçirirlerdi. Bu grupta sözlükteki her kelimenin anlamını bilen köy okulunun öğretmeni Von Bummel ve köydeki hanın sahibi köyün yaşlılarından Nicholas Vedder da vardı. Ama bu önemli kişiler topluluğu bile Rip'i karısının dilinden büsbütün kurtaramıyordu. Zira karısı sık sık gelerek topluluğun sessizliğini bozar ve tembelliklerinden ötürü hepsini azarlardı.

Rip'in çiftlik işlerinden ve karısının dilinden uzak olmasını sağlıyacak son çare tüfeğini, omuzuna asıp köpeğini yanına alarak ormana ava çıkmaktı. Orada bir ağacın dibine otururak yemeğini Kurt'la paylaşırdı.

Güzel bir sonbahar günü Rip Castkill dağlarının en yüksek yerine tırmandı. En çok sevdiği şeyi yapıyor yani sincap avlıyordu. Tüfeğinin sesi ormanda ard arda yankılanıyordu. Bir ara nefes nefese kaldı, çok da yorulmuştu. Tepedeki yeşil otların üstüne uzanıverdi. Etrafına bakın-

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

maya başladı. Hudson nehri çok aşağıda ve uzaklarda sakin sakin akıyordu. Öte yandaki derin vâdiye baktı. Vâdinin tabanı yukardaki dağlardan düşen kaya parçalarıyla dolmuştu. Bir süre yarı uyur yarı uyanık orada yattı. Artık akşam oluyordu. Vâdiye dağların uzun mavi gölgeleri düşmeye başlamıştı. Rip aşağı inînceye kadar havanın kararacağını anlamıştı. Aklına karısı gelince, derin derin içini çekti.

Bu sırada birinin kendisine «Rip Van Winkle! Rip Van Winkle!» diye seslendiğini duydu ve aşağı inmeye başladı. Etrafına bakındı. Fakat dağlar arasında uçan bir kuştan başka kimsecikler yoktu. Bir ara yanıldığını düşündü. Fakat aynı sesi tekrar duyunca yoluna devam etti. Sesi duyar duymaz Kurt kısık kısık havlıyarak efendisine sokuluvermişti. Rip'in içine bir korku düştü. Endişeli endişeli, gözleriyle vâdiyi taramaya başladı. Oldukça garip minik bir adamın sırtında ağır bir yükle yavaş yavaş yamacı tırmandığını gördü. Bu ıssız yerde birine raslamak tuhafına gitti ama komşularından birinin kendisinden yardım istediğini iyice düşünerek adımlarını sıklaştırdı.

Yaklaşınca adamın garip görünüşüne şaşmaktan kendini alamadı. Gelen, kısa boylu, geniş omuzlu, gür saçlı ve uzun sakallı bir ihtiyardı. Eski Hollandalılar gibi giyinmişti. Sırtında kısa bir ceket ayağında, üstüste birkaç pantolon vardı. En üstteki pantolon çok boldu ve iki yanı boydan boya düğmelerle süslüydü. Bu garip minik adam sırtında içki dolu olduğu anlaşılan küçük bir fıçı taşıyordu.

Rip'e koşup kendisine yardım etmesi için durmadan işaret ediyordu. Rip korkmuştu ama her zamanki gibi başkalarına yardım etmeye hazırdı.

Birlikte dağa tırmanmaya başladılar. Kurumuş bir dağ nehrinin yatağı boyunca ilerliyorlardı. Gökyüzü bulutsuz olduğu halde, arasıra Rip'in kulağına uzaklardan gökgürültüsünü andıran birtakım sesler geliyordu. Hem de gürültü yürüdükleri taraftan yayılıyordu. Yamacı tırmandılar ve anfi şeklinde etrafı yüksek ağaçlarla çevrili küçük bir meydana geldiler. Yol boyunca Rip'le arkadaşı bir tek kelime bile konuşmamışlardı. Rip yabancının, içki varilini bu ıssız dağın tepesine niçin çıkardığını çok merak ettiği halde adamın halinde öyle bir gariplik vardı ki, ağzını açmaya cesaret edemiyordu.

Yavaş yavaş alçalan düzlüğe girince Rip daha başka garipliklerle karşılaştı.

Meydanın ortasında tuhaf görünüşlü adamlar dokuz kuka oyunu denilen eski bir Hollanda oyunu oynuyorlardı. Yere çakılmış minik değnekleri kocaman toplarla devirmeye çalışıyorlardı.

Adamların hepsinin kılığı pek garipti ve Rip'in yolda rastladığı yabancınınkine benziyordu. Suratları da normal değildi. Biri-

Mehmet Ali & Aksamsefası

nin kocaman bir sakalı, geniş bir yüzü ve minicik gözleri vardı. Başka birinin ise yüzü baştan başa burundu. Kırmızı tüylü, yuvarlak, beyaz bir şapka giymişti. Kılıklarının renkleri ve biçimleri ayrı olmakla beraber hepsi sakallıydı. İçlerinden birinin başkaları olduğu anlaşılıyordu. Şişman, yaşlı bir adamdı. Yüzü havanın kötü etkilerinden adamakıllı hırpalanmıştı.

Sırtında kısa bir ceket belinde enli bir kemer, başında da tüylü upuzun bir şapka vardı. Çorapları kırmızı, ayakkabıları yüksek ökçeliydi. Bu manzara Rip'e eskiden gördüğü Hollanda'dan gelmiş eski bir tabloyu hatırlattı.

Sonra oyun oynıyarak eğlenen bu adamların yüzlerinin niçin son derece ciddî olduğu ve neden hiç seslerini çıkarmadıkları da tuhafına gitmişti. Dağlarda gökgürültüsünü andıran yankılar yapan topların çarpma sesinden başka etraftan çıt çıkmıyordu. Rip'in dağa tırmanırken duyduğu gümbürtü de buydu.

Rip ve yol arkadaşı yaklaşınca adamlar oyunu bırakıp Rip'e bakmaya başladılar.

Suratları öylesine garip, öylesine ölü gibiydi ki, Rip korkuyla ürperdi ve dizleri titremeye başladı. Yol arkadaşı içkiyi büyük şişelere boşalttıktan sonra Rip'e biraz beklemesini işaret etti. Garip adamlar derin bir sessizlik içinde içkilerini içtiler ve tekrar oyunlarına döndüler.

Rip'in korkusu yavaş yavaş azalıyordu. Hattâ kimsenin bakmadığı bir sırada içkinin tadına bakacak kadar cesaretlenmişti Rip daima içi yanan bir kimseydi ve az sonra bir yudum daha içti. İçkiden tatmak susuzluğunu kamçılamıştı. Bu arada içkiyi o kadar çok kaçırdı ki, az sonra gözleri süzüldü, başı ağırlaştı çok geçmeden de derin bir uykuya daldı.

Uyandığında kendini yabancıyı dağa tırmanırken ilk gördüğü yeşillikte buldu. Gözlerini oğuşturdu. Pırıl pırıl, güneşli bir sabahtı. Ağaçlarda kuşlar şakıyordu. «Eyvah!» dedi Rip kendi kendine, «İnşallah geceyi burada geçirmemişlerdir.» Uyuya kalmadan önce olanları gözlerinin önüne getirmeye çalıştı. Sırtında içki fıçısı taşıyan garip yabancıyı, top oynıyan kederli ihtiyarları ve nihayet içkiyi hatırladı.

«Ah o içki Ah o içki» diye söylendi dertli dertli. «Şimdi karıma ne söyliyeceğim ben?»

Tüfeğini aradı. Yerde eski, paslı bir silâh yatıyordu. Bunun, rasladığı acayip adamların bir oyunu olduğuna hükmetti. Demek ilkin kendisini sarhoş etmişler sonra da tüfeğini çalmışlardı. Kurt da ortalıkta yoktu. Ama hayvan mutlaka sincap peşindeydi. Köpeğine ıslık çaldı, seslendi fakat ne gelen vardı ne de giden.

Geçen akşamki yere gidip o adamlardan birine raslıyabilirse tüfeğiyle köpeğini istemeye karar verdi.

Kalkmaya çalıştı fakat ayakları, sırtı kaskatı kesilmişti.

«Dağlarda yatmak bana yaramıyor» diyerek büyük bir güçlükle bir gece önce adamla bir-

..., hoop! Tekrar yukarı çıkıyor. Haydi siz de deneyin bakalım.

«Bakın, bakın! Ben de yapabiliyorum» diye sevinçle bağırdı Ali. «İstersem dalıyor, istersem yukarı çıkıyor.» Bilgin amca gülümsiyerek şöyle diyordu:

«Evet, bizim dalgıç herkesin sözünü dinler.» Gördüğünüz gibi mantar aşağı bastırılınca, kavanozdaki suya basınç yapar. Tabii su da bunu içindeki damlalığa iletir.

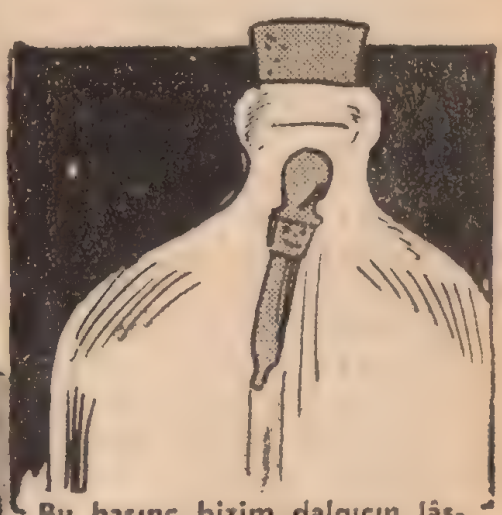

Bu basınç bizim dalgıcın lâstik şapkasını sıkıştırır. Böylece içindeki hava oldukça dar bir yere sıkışır. Bu yüzden suyun damlalığı kaldırma kuveti azalır ve dibe gider. Öte yandan, mantarı serbest bırakınca, lâstiğin içindeki hava tekrar genleşir hacmi arttığı için su onu daha çok kaldırır, o zaman bizim dalgıç yukarı çıkar.

nı sormaya cesareti kalmamıştı. Derin bir ümitsizlik içinde,

«Peki içinizde Rip Van Winkle'i tanıyan yok mu?» diye bağırdı.

İki üç kişi,

«Rip Van Winkle mi?» diye söylendi. «Bak, işte şurada ağacın dibinde duruyor.» Rip işaret ettikleri tarafa baktı ve karşısında tıpkı dağlara çıkmadan önceki halinde bir adam görünce şaşırıp kaldı. Bu defa aklı büsbütün karışmıştı. Kendi varlığından bile şüphelenmeye başlamıştı. Kendisi Rip Van Winkle mıydı yoksa başka biri miydi? Birden biri kim olduğunu soruverdi.

«Tanrı bilir» dedi Rip. «Ben başka biriyim galiba. Şurada duran adam ben. Geçen gece dağda uyuya kalınca tüfeğimi ve köpeğimi alıp beni değiştirdiler. Zaten her şey değişmiş, kim olduğumu bilmiyorum.»

Etrafında toplananlar ihtiyarın kaçık olduğunu düşünerek birbirlerine bakışmaya başladılar.

Bu sırada güzelce bir kadın ihtiyarı yakından görebilmek için kalabalığı yarmaya çalışıyordu.

Kucağındaki çocuk garip yabancıyı görünce ağlamaya başladı. Kadın,

«Ağlama Rip» dedi. «İhtiyar sana bir şey yapmaz.»

Çocuğun adı, annesinin tavırları ve sesi Rip'in bazı anılarını canlandırdı.

«Adın ne, kadınım?» diye sordu.

«Judith Gardiner»

«Peki babanın adı neydi?»

«Zavallıcık» diye söylendi kadın. «Rip Van Winkle'di. Yirmi yıl önce bir gün tüfeğini omuzlayıp ovder çıktı, bir daha da kendisini gören olmadı. Köpeği geri geldi. Kimbilir belki intihar etti, belki de kızılderililer esir ettiler. O zaman ben ufacıktım.»

Rip'in bir sorusu daha kalmıştı. Titrek bir sesle onu da sordu.

«Annen nerede?»

«Geçenlerde öldü. Bir gün öyle kızdı ki, bu yüzden damarı çatladı.»

Karısıyla ilgili bu haber üstüne Rip ferahladı. Kendini daha fazla tutamayıp,

«Ben senin babanım» diyerek kadınla çocuğu kucakladı. «Bir zamanlar genç Rip Van Winkle'dim. Şimdi ihtiyar Rip Van Winkle oldum. İçinizde hiç kimse Rip Van Winkle'i tanımıyor mu?»

Herkes şaşırıp kalmıştı. Nihayet yaşlı bir kadın kalabalığın arasından sıyrıldı ve dikkatli dikkatli adamın yüzüne bakmaya başladı.

Bir süre sonra,

«Yaa! Tamam, tamam» dedi. «Bu bizim Rip Van Winkle. Hoş geldin komşu. Yirmi yıldır nerelerdeydin?»

Rip başından geçenleri anlattı. Dinliyenler hikâyeye inanmadılar, bir kısmı da adamın aklını kaçırmış olduğuna hükmettiler.

Bunun üstüne Rip'in doğru

söyleyip söylemediğine karar vermeyi Peter Vanderdenk'a bıraktılar. İhtiyar Peter köyün en yaşlısıydı. Çevrenin tarihini, geleneklerini, her şeyini bilirdi. Rip'i görür görmez tanıdı ve başından geçenleri dinledikten sonra, hepsinin doğru olduğunu söyledi. Gençlere Castkill dağlarında garip cücelerin yaşadığını anlatarak bir zamanlar babasının da dağ tepesinde top oynayan bir topluluğa rasladığını ve kendisinin de uzaklardan gökgürültüsünü andıran top seslerini işittiğini de ekliyerek sözlerini kuvvetlendirdi.

Neyse sözü uzatmıyalım, Rip'in kızı babasını evine götürdü, kocası bir zamanlar Rip'in sırtına binen afacanlardan biriydi. Rip ömrünün geri kalan yıllarını da onların arasında geçirdi.

Çok geçmeden Rip eski âdetlerine ve yürüyüşlerine başladı. Eski dostlarından birkaçını buldu.

Tekrar her gün dışarı çıkınca gidip hanın önündeki kanepeye oturuyordu. Uzun uykusu sırasında geçen olayları ve yapılan değişiklikleri anlayıncaya kadar aradan epeyce zaman geçti. Bu arada İngiltere'ye savaş ajılmış ve Amerika bağımsızlığına kavuşmuştu. Devlet işleri Rip'i pek ilgilendirmiyordu. Yıllardır bildiği idare karısının zorba idaresiydi. Şimdi ondan kurtulduğu için mutluluğuna diyecek yoktu.

Rip hana uğrıyan her yabancıya başından geçenleri anlatmayı âdet edinmişti. İlkin bazı yerlerinde birtakım değişiklikler yapıyordu. Sonunda burada okuduğumuz hikâye meydana geldi. Çevredeki herkes bunu ezbere bilir. Bazıları hikâyeye pek inanmazlar ama şehirdeki eski Hollandalıların doğruluğundan en ufak bir şüpheleri yoktur. Hattâ bugün bile, Catskills dağlarından gök gürültüsü duysalar minik garip adamların oyun oynadığını söylerler.

DOĞAN KARDEŞ'İN HEDİYELİK KİTAPLARI

Güzel Kitaplar Serisi

Yabancı Meşhur Adamlar	Ciltli	1500	Kr.
Gökten Üç Elma Düştü	»	1000	»
Allah Rahatlık Versin	»	1000	»
Dünyanın Dört Bucağından Dostlar	»	1000	»
Halime	»	1000	»
Willhelm Tell	»	1000	»
Bufalo Bill	»	1000	»
Tabiat Ana Anlatıyor	»	1000	»
Duygulu Dostlar	»	1000	»
Kurtları Yıldıran Kış	»	1000	»
Dede Korkut Masalları	»	1000	»
Hayvan Hikâyeleri	»	1000	»
Kurt Kanı	»	600	»

Dünya Çocuk Romanları

Az Gittim Uz Gittim	500	Kr.
Evvel Zaman İçinde	500	»
Büyük Yazarlar ve Şaheserleri	500	»
Aslan	500	»
Küçük Lord	400	»
Leylek Dede	400	»
Gözlüklü Kedi	400	»
Bir Varmış Bir Yokmuş	400	»
Baharı Getiren Kırlangıç	400	»
Sincaplı Kız	400	»
Çocuklar İçin Görgü	350	»
Gri Şapkalı Adam	300	»
Yaşanmış Hikâyeler	300	»
Çitlembik	300	»
Issız Adada Bir Yıl	300	»
La Fonten (Orhan Veli)	250	»
Sıcak Ülkeler Doktoru	200	»

Faydalı Kitaplar

Nedir? Neden? Nasıl No. 1	400	Kr.
Nedir? Neden? Nasıl No. 2	400	»
Eşyaların Hikâyesi	300	»
Yazının Hikâyesi	300	»
Saatin Hikâyesi	250	»
Işığın Hikâyesi	200	»

MİKROPLARIN AMANSIZ DÜŞMANI

Sihirli Kurşun

PENİSİLİN

NASIL BULUNDU?

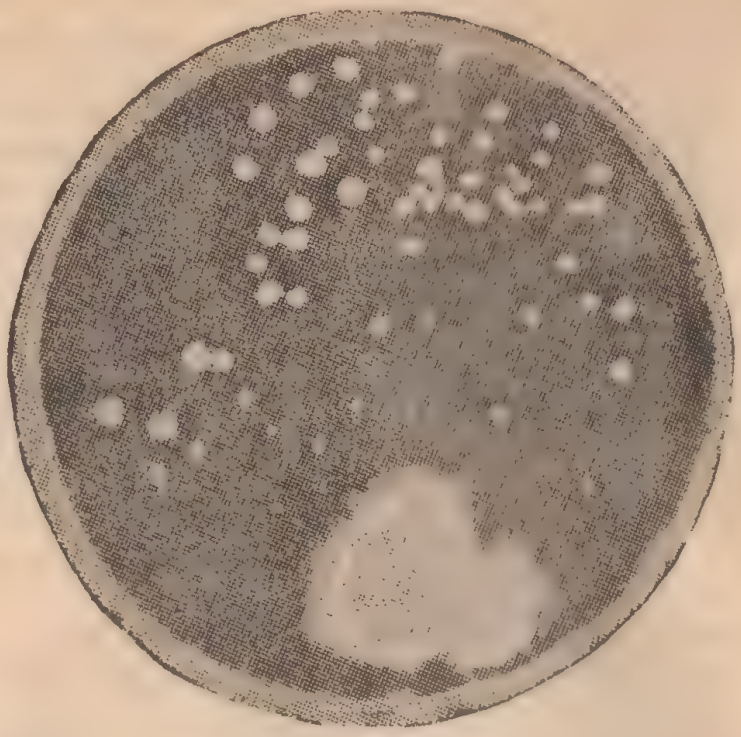

Penisilinin bulunmasıyla tıp dünyasında yepyeni bir çığır açılmış, insanlar üzerinde kullanılacak mikrop öldürücü ve hastalıkları önleyici maddelerin araştırılmasına başlanmıştır.

Şimdi mikropları can evinden vuran bu sihirli kurşunun ilk defa ortaya çıkarıldığı verden yani, laboratuvardan başlayıp bize yararlı bir hale nasıl getirildiğini izliyelim.

Yıl 1928. Dr. Alexander Fleming Londra hastanelerinin birinin laboratuvarında çalışıyordu. Ne yapıyordu biliyor musunuz? Mikrop avcılığı. Bugün mikropları inceleme bir bilim haline geldiğinden, onun bu işine «Mikrobiyoloji» demek daha yerinde olur.

Dr. Fleming iltihaplara ve cerahatli çıbanlara hattâ kan zehirlenmelerine sebep olan, bilim dilinde Stafilokoküs denilen özel bir mikrop türü üzerinde çalışıyordu. Bu minik varlığın hücreleri, mikroskop altında, bir üzüm salkımı şeklinde birbirine yapışmış küçük yuvarlak toplar halinde görünür.

Bilim dünyasında bomba etkisi yaratan bu ilâcın ilk defa bulunduğu gün, hiç de öyle özel bir güne benzemiyordu. Doktor yine her zamanki gibi mikroplar üstünde çalışıyordu. Üstelik işleri ters gittiği için camı da çok sıkılmıştı. Bir gün önce ürettiği bakterileri (*) gözden geçirirken bir yanlışlık yaptığını anladı. Dikkatsizliği yüzünden bir günlük çabaları boşa gitmişti. Bakteri kümecikleri arasında yabancı bir şey vardı. Beyaz pamuk yığını gibi bir küf, ayrık otu gibi hızla büyüyordu.

Hemen mikropları ürettiği camı kaynatması gerekiyordu. Yoksa o arsız küf laboratuvarın her tarafına yayılabilirdi.

Ama camda bir gariplik gözüne çarpmıştı. Temizliğe girişmeden dikkatle bir daha baktı. Derginizdeki resim onun mikroskop altında gördüklerini gösteriyor.

Acaba küfün etrafında niçin bakteri kümecikleri yoktu? Biraz daha dikkat edince, gerçekte oralarda da pek silik kümecikler bulunduğunu farketti. Görünüşe göre, bir ara, cam üstündeki bakteriler çoğalmaya başlamışlar sonra da ortadan kaybolmuşlardı.

Fleming'in yerinde başkası olsaydı buna hiç önem vermeden küflü camı temizlemeye girişirdi. Fakat o bu konularda çok titiz ve meraklıydı. Hemen aklını bir soru kurcalamaya başladı. Acaba bakterileri küf mü öldürmüştü? İşte bilim dünyasının çığır açan keşfi bu kadar basit bir şekilde olmuştur.

Bu defa küfü tek başına üretmeye girişti. Et suyu üzerinde beyaz bir kadife

---

(*) Bakteri. Bitki soyundan olan mikroplardır.

parçası gibi gelişiveriyordu. Bakterilerin bu küf içinde üreyip üremiyeceklerini denemeye kalktı. Üstünde küf bulunan o et suyu bakterileri öldürüyordu. Ama hepsini değil de bazı cinsleri, özellikle üzerinde araştırmalar yaptığı üzüm salkımı şeklinde kümelenen stafilokokları ve yuvarlak şekilli bakterileri. Bazı bakterilere hiç etki etmiyordu. Sonra her küf de bakteri öldürmüyordu. Mutlaka bu küfün bir özelliği olmalıydı. Demek ki hücrelerinden dışarıya birtakım özel maddeler çıkarıyordu. Fleming bu özel maddenin ne olduğunu bilmiyordu. Penicillium denilen küften türeyen bu maddeye «Penicilin» adını verdi.

Dr. HOWARD FLOREY

Araştırmacı penisilinin diğer özelliklerini ortaya çıkarmak için çalışmalarına devam etti. Çok kuvvetli bir zehirdi ama bazı şevlere hiç etkisi yoktu. Örneğin fare ve tavşanların doğrudan doğruya kanına verilince bile zararı dokunmuyordu. Yalnız Fleming bu maddeyi gönlünce inceliyemedi. Zira aynı bir yerde deneme yapacak kadar çok küf elde edemiyordu.

Penisilin hikâyesinin burada sona ermesi gerekirdi. Gerçekte on yıl içinde öyle oldu. Meraklı bir bilginin ilginç bir buluşu olarak kaldı.

1938 de Dr. Howard Florey, alelade bir küfün yaptığı bu maddeyle ilgili araştırmaları inceledi ve bu konu üzerinde düşünmeye başladı.

Sulfamitli ilâçlar gibi hasta hayvanların vücudundaki bakterileri öldürmekte kullanılıp kullanılmıyacağını araştıracaktı.

Fleming'i buldu. Onunla bu konuda uzun uzun konuştu. Aklını kurcalayan sorunun cevabını bulabilmesi için çok küf gerekiyordu.

İNSANLAR ÜZERİNDE...

Bunun üstüne kimyager arkadaşı Dr. Ernest Chain'e başvurdu. Birlikte bu çetin işe giriştiler. Epeyce uğraştıkları halde çok az bir şey elde edebildiler. Bununla hiç değilse küçük hayvanlar üzerinde denemeler yapabilirlerdi.

İlk deneylerini vücutlarına öldürücü miktarda iltihap yapan bakteriler verilmiş sekiz fare üzerinde yaptılar. Bunlardan penisilin iğnesi vurulan dördü sağ kaldı. Ötekiler öldü.

Bu çok sevindirici bir sonuçtu ama çalışmaların devam etmesi gerekiyordu. Penisilinin insanlar üzerinde de kullanılıp kullanılmıyacağını araştırmak gerekiyordu. Sonuç umduklarından çok daha parlak oldu. Zira hiçbir ilâcın iyileştiremediği küçük bir kızla iki aylık bir bebeği bu harika küf kurtarmıştı. Böylece mikroplara karşı yeni bir sihirli kurşun daha bulunmuş oldu. Yalnız yine de ilâç hemen kullanılacak durumda değildi. Her şeyden önce, eski problemin, yani çok miktarda elde edilmesi meselesinin üstesinden gelmek gerekiyordu.

BÜYÜK BAŞARI...

Yirmi yıl önce bu imkânsız bir şeydi ama 1941'e kadar mikroboloji alanında büyük ilerlemeler olmuştu. Büyük kaplarda, tonlarca ilâç yapılacak kadar faydalı mikrop üretilebiliyordu. Penisilin de faydalı bir madde olduğundan aynı şekilde çoğaltılmasına hiçbir engel yoktu.

Florey bunun için Amerikan Birleşik Devletlerine başvurdu.

Alexander Fleming hemen hemen tek başına çalışmıştı. Howard Florey ve Ernest Chain bir laboratuvardaki bilginlerle işbirliği yapmışlardı. Bu defa laboratuvarlarda yüzlerce bilgin ve mühendis bu konuyu ele almışlardı.

Karşılaştıkları diğer güçlüklerden, edindikleri tecrübelerden bu işin üstesinden gelebilme yollarını da aşağı yukarı biliyorlardı. İlkin en çok penisilin yapan küf cinsini bulmak sonra bunun büyük kaplarda üreme şartlarını araştırmak daha sonra da binlerce ton et suyundan birkaç kilo penisilin elde etmeyi başarmak gerekiyordu.

İki yılda bu sorulara cevaplar bulundu ve penisilin eczanelere çıktı. Penisilini bir cins küfün birkaç türü yapmaktadır. Belki de diğer mikropları öldürücü daha başka küfler de vardır düşüncesiyle hareket edilerek araştırmalara başlandı. Bugün hâlâ bunlar devam etmektedir.

Penisilin, sayıları hayli kabarık olan mikropların amansız düşmanı, sihirli kurşunların ilkidir. Bu sihirli kurşunların hepsine birden antibiyotikler diyoruz.

Penisilinin arkasından ötekiler de eczanelere sökün etmiştir. Streptomycin, auresmycin, terramycin v.s. gibi. Bunlar ilkin mikrop avcılığı şeklinde başlayıp gelişerek mikrobiyoloji denilen mikropları inceliyen bilimin ürünleridir.

CİN HAKKI'nın BAŞINA GELENLER

ADAPTE EDEN ÇİZEN : FERİT ÖNGÖREN

Tombalak Suatla çalılık patikada çıt çıkarmadan ilerledik. Az daha komşunun zenci bizmetçisi Kuzgun bizi yakalıyacaktı.

25/2

Nehrin kıyısına gelmiştik, Cici Hüsnü, Rıfkı ve iki-üç çocuk daha bizi görünce saklandıkları yerden çıktılar. Hep birlikte sandala binip çok ıssız bir tepenin eteğine indik.

26

Tombalak Suat bizi bir mağaraya götürdü. Kurulan çetenin şartlarını okudu. Kim çetenin sırrını söylerse öldürülecekti. Sonra yakılacaktı.

27

Çeteye ihanet edenlerin, ana ve babalarının da öldürülmesine karar verildi. Benim annem ve babam olmadığından Pakize Halayı öldürmeyi uygun buldular. Pazar hariç hergün yol kesecek, araba soyacaktık.

28

Tombalak Suat da rehnin mânâsını bilmiyordu. Epey tartıştık. Sonunda rehin aldıklarımızı mağarada ölünceye kadar esir etmeye karar verdik.

29

Sonra seçim yaptık. Tombalak Suat birinci reis, Cici Hüsnü ikinci reis oldular. Tam bu sırada küçük Cengiz korkudan ağlamaya başladı. Şafak söküyordu. Geriye döndük.

30

Yeni elbiselerim çamur içinde kalmıştı. Sabahleyin Pakize hala beni iyice azarladı. Çok kederlenmişti. Birden utandım. Bir süre onu üzmemeye karar verdim.

Bir süre eşkiyacılık oynadık, sonra ben ayrıldım. Sırayla hepsi ayrıldı. Sıkılmıştık. Ne adam öldürüyor ne de soygun yapıyorduk. Pazara sebze götüren arabalara saldırıyor, gürültü patırdı yapıyorduk. Akşamları da «Şöyle yaptık, böyle yaptık» diye övünüyorduk üstelik. Bir gün Tombalak Suat'tan haber geldi.

Tombalak Suat bizi topladı. 200 fil, 600 deve, binlerce eşek hepsi mücevherlerle yüklü olarak yarın sabah geçecekti.

Ertesi günü süpürge sopalarımızı alarak, pusuya yattık. Tombalak Suat'a göre kervanın muhafızı da yokmuş. Sadece 400 silâhlı adamı varmış. Fakat o gün gezmeye gelen ilkokul çocuklarından başka kimseyi göremedik.

Tombalak Suat nihayet anladı: Bir sihirbaz kervandakileri 8 ilkokul çocuğu, mücevherleri de ceviz haline getirmişti.

Bunu duyunca ilkokul çocuklarının üstüne hücum ettik, ne varsa talan ettik. Birkaç ders kitabını, biraz reçeli, birkaç cevizi ganimet olarak geri döndük. Suç Tombalak Suat'ta değil, sihirbazda idi.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Birkaç ay geçti. Kış geldi ve ben okula gidiyordum. Kerat cedvelini 6 kere 7 ye kadar sökebiliyordum. 6 kere 7 otuz beş. Ama bundan ötesi için benden paso. Evde rahatım yerinde idi. Sefalet günlerimi de arıyordum ama, yavaş yavaş rahata da alışmıştım. Pakize hala adam olursun boyle giderse diyordu.

Bir sabah bahçeye çıktığımda karda ayak izleri gordum. Izler bizim kapıya gidip donuyordu. Tanıdım. Bu abimin ayak izleri idi.

Hâkim Memduh beye koştum. Bütün paramı kendisine bıraktığımı söyledim. Şaşırdı. Sonunda bana bir kâğıt imzalıyarak verdi.

Hâkimden bir lira alıp çıktım. Zenci hizmetçi Kuzgun'u buldum. O kıl topa bakarak herşeyi bilirdi. Abimin kalıp kalmıyacağını öğrenmek istiyordum.

Kuzgun'a dere kıyısında bulduğum kırkparayı verdim. Top cevap vermedi. Bir lirayı verince kıl top konuşmaya başladığını soyledi ve Fatma'ya baktı.

Abin kararsız. Onun etrafında iki ruh dolaşıyor. Biri ak biri kara. Ak melek git diyor. Kara Şeytan kal diyor. Bakalım hangisi yenecek. Sana gelince, kısmetin açık, başına bir yığın belâ gelecek, bir yığın da iyilik göreceksin. Karşına iki kız çıkacak. Biri ak, biri kara. Ak kız zengin, kara kız yoksul. Önce kara kızla evleneceksin, sonra ak kızla...

O gece yatak odamın kapısını açınca kimi göreyim. Abim. Önce çok korktum. Sonra cesaretim yerine geldi. Abim otuz yaşlarındaydı. Saçı sakalı çok uzun ve kirlivdi.

43/2

Abim önce ders kitaplarımı yaktı. Biz okumadık, sen okursan bizi küçük görürsün, diyordu. Benzi soluktu. Gözleri pırıl pırıldı.

44

Hırsla kalktı. Sonra omuzumdan tutarak bütün paralarımı istedi. Beni sarstı. Cebimdeki paraları vermemi istedi. Son liramı aldı ve geldiği gibi pencereden çıkarak içmeye gitti.

45

Abim, Hâkim Memduh'la, Pakize halayı mahkemeye verdi. Mahkemeye yeni bir yargıç gelmişti. Abimi tanımıyordu. Bir çocuğun öz ağabeyinden ayırmanın doğru olmıyacağını söyledi. Hâkim Memduh'la, Pakize hala dâvayı kaybettiler.

46

Abimi, yeni yargıç evine götürdü. Karnını doyurdu. Yeni elbiseler verdi. Karısı kendisi ve tanıdıkları onu tatlı sözlerle içki içmemeye teşvik ettiler. Abim içmeyeceğine söz verince oradakiler duygulanıp ağlamışlar.

47

O gece Abim yeni yargıcın misafir odasında yattı. Gece yarısı canı içmek istiyen Abim, pencereden sıvışmış. Kasabadan şarap alıp geri gelmiş ve içmiş. Güzelim odayı berbat etmiş. İkinci sefer çıkarken pencereden düşmüş, kolu kırılmış. İçki içenin sonu budur işte.

48

★★★★★★★★★★★★★★

Yüzünüzde Kırmızılıklar Varsa...

★★★★★★★★★★★★★★

SELMA uyanır uyanmaz hemen o günün çarşamba olduğunu hatırladı. Sağından fırladı. Çok neşeliydi; zaten her çarşamba keyfine diyecek olmazdı. Çünkü çarşamba sınıfın gezi günüydü. Öğleden sonra müzelere, saraylara, fabrikalara, kırlara kısacası yakın çevredeki görülmesi gereken yerlerden birine giderlerdi. O hafta hayvanat bahçesini gezeceklerdi. Sınıfta herkes yani kızamık olmayanlar günleri iple çekiyorlardı.

Kızamık! Kız hemen kollarına, bacaklarına baktı. Hiçbir kırmızılık göremeyince rahat bir nefes aldı. Demek daha kızamığa yakalanmamıştı. Cumartesinden beri her sabah vücudunda kırmızı lekelerin belirip belirmediğine bakıyordu. Çünkü cuma günü arkasındaki sıra boşalmıştı. Selma, Ali'yle, Fatma'ya ne olduğunu merak ederken, öğretmen kızamığa yakalandıklarını söyledi. Cumartesi sağındaki sırada oturan Ahmet, pazartesi Süzan salı da Güler gelmediler. Onlar da kızamık olmuşlardı. Selma'nın ödü patlıyordu. Hiç olmazsa çarşamba geçinceye kadar hastalanmamak için elinden geleni yapıyordu.

Hemen gitti dolaptan en kalın giyeceklerini çıkardı. Önlüğünün altına yünlü pilili etekliğini, yakası kapalı tüylü kazağını giydi. Karlı havalarda ayaklarını sıcacık tutan uzun tüylü yün çoraplarını da giymeyi unutmamıştı.

Annesi kahvaltıda kızı öyle kat kat giyinmiş görünce, «Yavrum!» dedi «bu ne böyle hiç mayısın sonunda bu kadar kalın şeyler giyilir mi?»

«Sen hep, üşütmeyin sonra hasta olursunuz demez misin?» dedi kız. «Kızamık olmak istemiyorum, bir bu günü de atlatabilsem!...»

«Kızamık, nezleye soğuk algınlığına benzemez» dedi anne gülerek, «Mikrobu vücuduna girdiyse ne giye sen giy, hiç farketmez.»

Selma okula geç kalmamak için evde oraya buraya koşuştururken sırtındakilerin bir kısmını çıkarmayı unuttu. Biraz sonra arkadaşı seslendi. Birlikte okul yolunu tuttular. İki-

Göçmen Kuşlar

★

Soğuklar başlayınca gidişleri ne kadar üzüyor bahar gelince göçmen kuşların dönüşü de herkes için sevinçli bir olaydır. Onlar bize soğuklardan, yağmurlardan, fırtınalardan, renksiz ve kapalı bir gökyüzünden kurtulup yakında güneşe, ısıya ve renkli bir hayata kavuşacağımızı müjdelerler, içimizi neşe ve ümitle doldururlar. Hattâ halk arasında, leyleği ilk defa uçarak görürlerse, o yıl seyahat edeceklerini, otururr görürlerse oldukları yerden ayrılmıyacaklarına inananlar da vardır. Gene göçmen kuşların erken gelmesinden veya erken gitmesinden o yıl yazın sıcak veya kışın soğuk geçeceğinin anlaşılabileceği de söylenir. Fakat kuşları bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmeye sevkeden kuvvet acaba nedir? Onlara yola çıkmanın zamanı geldiğini kim haber verir? Her sene hiç şaşmayan bir düzenle onlara gidecekleri yönü kim gösterir? İşte bu, kuşlar üzerinde incelemeler yapan bilginler için hâlâ daha büyük bir sırdır.

Fakat bu sırrın çözülmesi için dünyanın her tarafında devamlı deneyler ve araştırmalar yapılıyor. Bazı bilginler, son baharda kuşların yem bulmakta sıkıntı çekmeleri üzerine başka ülkelere göç etmek lüzumunu duyduklarını ileri sürüyorlar. Bazı bilginler ise günlerin kısalmasını sebep olarak kabul ediyorlar. Bunu ispatlamak için de Almanya'da, Frankfurt'taki hayvanat enstitüsü şöyle bir deney tertiplemiştir: Göçmen kuşları günün 18 saati sunî olarak aydınlatılan bir odaya koymuşlar. Bu şekilde tıpkı yaz ortasındaki şartları yaratmışlar. Kuşlarda uzun bir yola çıkmadan önce görülen huzursuzluk, telâş ve hazırlık faaliyeti başgöstermemiş. Halbuki başka bir odada, normal ışık altında bulundurulan kuşlar belli bir zamanda yolculuk hazırlıklarına başlamışlar, telâş ve

si de sevinçten yerlerinde duramıyorlardı. Zıplıyor, hopluyor, şarkılar söylüyorlardı.

Sınıfta herkes neşeliydi. İkide bir, «Yaşasın hayvanat bahçesine gidiyoruz» diye bir ses yükseliyordu. Öğretmen içeri girdi. Yoklama yaptıktan sonra, «İyi» dedi, «Bugün kızamığa tutulan olmamış. Hayvanat bahçesine otobüsle gideceğiz Otobüsümüz saat birde okulun önünde olacak ona göre hazırlanın. Haydi şimdi derslerimize bakalım.»

Dersin sonuna doğru Selma elini kazağının yakasına götürdü. Yünün tüyleri vücuduna batıyor, tatlı, tatlı kaşındırıyordu. Adamakıllı terlemişti. Fakat yakayı açması imkânsızdı. İkide bir sırtını sıranın arkalığına sürterek rahatlamaya çalışıyordu.

İkinci ders çok daha fazla sıcak gelmeye başladı. Terin sırtından aşağı doğru süzüldüğünü farkediyordu. Üçüncü ders beden eğitimiydi. Bahçeye çıktılar bir ara Selma ip atlamak istedi. Yerde bir tek ip kalmıştı. Başka biri daha ipe doğru gidiyordu. Koştular.

«Önce ben geldim ip benim» dedi Selma.

«Berabere kaldık. Gel birlikte atlıyalım» dedi arkadaşı.

Selma:

«Aman ip senin olsun, seninle ne oynanır ne konuşulur zaten» diye kızgın, kızgın söylendi ve çekilip bir ağacın gölgesine oturdu.

Öğretmen bir ara geçerken, «Niçin sen de oyunlara katılmıyorsun?» dedi. «Canım istemiyor» dedi kız.

«Bugün pek iyi değilsin galiba» dedi öğretmen. «Dikkat ettim sabahtanberi keyfin yok, kıpırdanıp duruyorsun. Sınıfta dersleri pek iyi dinlemiyordun. Şimdi de candan arkadaşınla kavga ettin neri var?»

«Bilmiyorum» dedi kız. «Çok sıkılıyorum.»

«Yüzünüz de kıpkırmızı» dedi öğretmen. «Ateşin var galiba revire git de bakıversinler.»

«Bir şeyim yok öğretmenim» dedi kız. «Çok kalın giyindim de onun için yüzüm kızardı.»

Öğretmen kızın çenesini yukarı kaldırdı. Dikkatli, dikkatli baktı sonra:

«Kırmızı benekler!» diye söylendi. «Sen de kızamıksın galiba! Yavrucuğum eve gitmen lâzım.»

«Ne olur öğretmenim, beni göndermeyin» diye yalvarmaya başladı «Söz veriyorum yarın gelmem, şimdi gitmesem!...»

«Arkadaşlarının hepsinin birden kızamık olmasını da istemezsin her halde» dedi öğretmen, «Haydi yavrum kitaplarını topla hademe seni evine götürecek.»

Selma daha fazla bir şey söyliyemedi. Göz açıp kapayıncaya kadar da kendini yatağında buldu.

Bir ara karyolanın yanındaki saate gözleri ilişti, bir saat sonra arkadaşları hayvanat bahçesinde olacaklardı. Kızgın, kızgın söylendi,

«Büyük bir haksızlık, düpedüz haksızlık bu.»

Az sonra doktor geldi, kızgın yüzünü asık görünce ilkin «Ne var? Niçin kızdın?» diye sordu.

«Bizim sınıf bugün hayvanat bahçesine gidiyor» diye dertli, dertli söylendi kız «Kızamık olduğum için beni eve yolladılar.»

«Bu ara kızamık salgını var» dedi doktor amca.

Selma'nın boynundaki kırmızı lekeleri inceledi sonra sırtında, göğsündekilere baktı. Ağzını, boğazını muayene etti. Dinleme aletiyle nefes alıp verişini dinledi. Ateşini ölçtü, nabzını saydı. Ufak bir cep feneriyle gözlerine baktı. Sonra kırmızı lekeleri büyüteçle inceledi. Bir yandan yavaş yavaş aletlerini toplarken bir yandan da hızla konuşuyordu:

«Kızamık değilsin kızım» dedi. Anne duyduklarına inanamamıştı:

«Kızamığa yakalanmış değil mi, doktor?» dedi.

«Hayır» dedi doktor. «Ben en ufak bir kızamık belirtisi göremedim.»

(Devamı 47 de)

huzursuzluk belirtileri göstermişler. Ayrı bir deneyde, göçmen kuşların kapatıldıkları bir odada, hava vaktinden evvel soğutulmuş ve ışık karartılmış yani sonbahar ve kış mevsiminin özellikleri suni olarak yaratılmış. Bu sefer göçmen kuşlar daha yaz ortasında oldukları halde, yol hazırlıklarına başlamışlar. Demek ki göçmen kuşlar günlerin uzayıp kısalmaları, havanın ısınması ve soğuması ile ilgili olarak göç etmeye kalkışıyorlar. Ayrıca göçmen kuşların vücutlarında olagelen bazı değişiklikler de onların «yolculuk hevesi» ne tesir eder. Meselâ göçmen kuşların göç etmeden önce vücut ağırlıklarında büyük bir artış görülmüştür.

Kuşlar üzerinde incelemeler yapan bilginlerin, yani Ornitologların halletmeye çalıştıkları başka bir problem de kuşların gidecekleri yönü nasıl bulduklarıdır. Yapılan deneylerden, bazı kuşların yollarını güneşe, bazılarının ise yıldızlara bakarak buldukları anlaşılmıştır.

Bunu tesbit etmek için şöyle bir deney tertiplenmiştir. Almanya'da, Bremen şehrinde bulunan ve üzerindeki kubbede gökyüzündeki bütün yıldızlar gösterilmiş olan «Planetarium» adlı binaya bir çok göçmen kuş kapatılmış. Suni gökyüzünde, sonbaharda görülen yıldızların bulunduğu kısım aydınlatıldığında, göçmen kuşların güneydoğuya doğru uçmak istedikleri, ilkbaharda görülen yıldızların bulunduğu kısım aydınlatıldığında ise göçmen kuşların aksi yöne, yani kuzeybatıya doğru uçmak istedikleri görülmüştür.

Fakat bu deneyler henüz yeterli sayılmamakta, göçmen kuşlar üzerindeki incelemelere devam edilmektedir.

Mehmet Ali & Akşamsefas

PERİLİ KÖY

YAZAN ve ÇİZEN
MISTIK

Geçen sayıdan devam

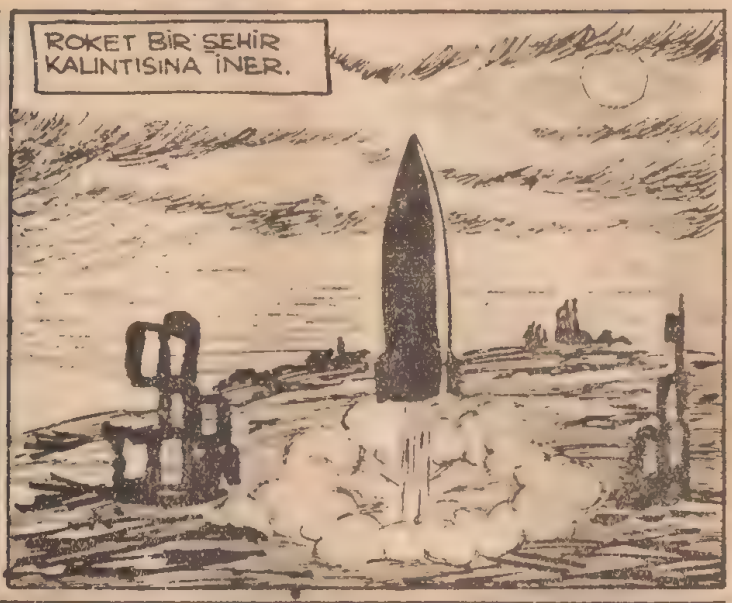

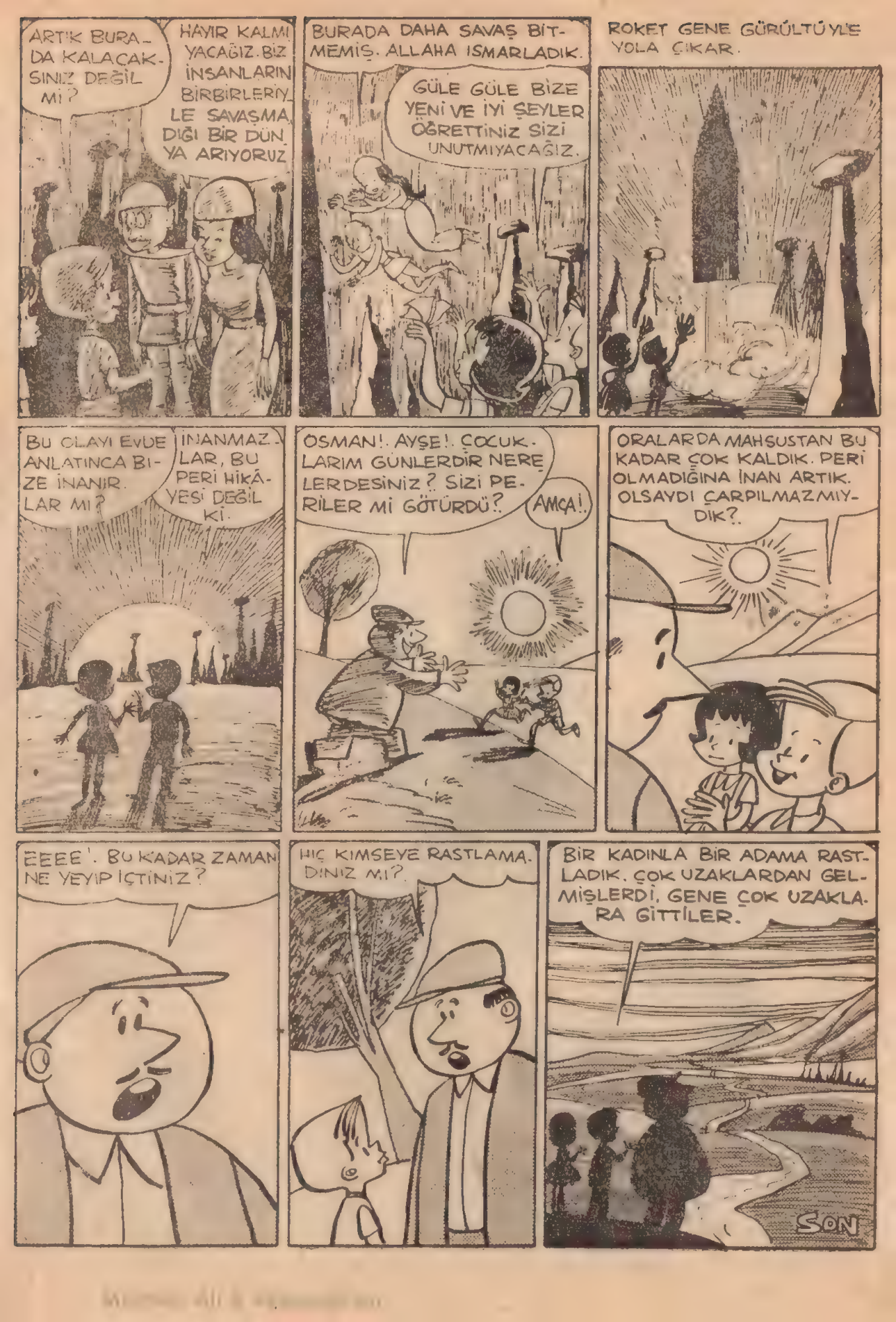
ARTIK BURADA KALACAKSINIZ DEĞİL Mİ?
HAYIR KALMIYACAĞIZ. BİZ İNSANLARIN BİRBİRLERİYLE SAVAŞMADIĞI BİR DÜNYA ARIYORUZ
BURADA DAHA SAVAŞ BİTMEMİŞ. ALLAHA ISMARLADIK.
GÜLE GÜLE BİZE YENİ VE İYİ ŞEYLER ÖĞRETTİNİZ SİZİ UNUTMIYACAĞIZ.
ROKET GENE GÜRÜLTÜYLE YOLA ÇIKAR.
BU OLAYI EVDE ANLATINCA BİZE İNANIRLAR MI?
İNANMAZLAR, BU PERİ HİKÂYESİ DEĞİL Kİ.
OSMAN!. AYŞE!. ÇOCUKLARIM GÜNLERDİR NEREDESİNİZ? SİZİ PERİLER Mİ GÖTÜRDÜ?
AMCA!
ORALARDA MAHSUSTAN BU KADAR ÇOK KALDIK. PERİ OLMADIĞINA İNAN ARTIK. OLSAYDI ÇARPILMAZMIYDIK?
EEEE'. BU KADAR ZAMAN NE YEYİP İÇTİNİZ?
HIÇ KIMSEYE RASTLAMADINIZ MI?
BİR KADINLA BİR ADAMA RASTLADIK. ÇOK UZAKLARDAN GELMİŞLERDİ, GENE ÇOK UZAKLARA GİTTİLER.
SON

★

UÇURTMA SEVEN KARDEŞLER İÇİN

★

Yıldızım

Bakkal Salih Dayı memnun bir halle ellerini uğuşturdu; bu hava ile uçurtmaların hepsi kapış kapış satılacaktı!

İki gündür evcek çalışmışlar; cumartesi sabahı dükkânın önü renk renk, çeşit çeşit uçurtmalarla donanmıştı. Hele Zerrin'in, iki gün uğraşa uğraşa sarı yaldızla kaplattığı çerçevesiyle, saçaklı kuyruğuyla sekiz köşeli uçurtması güneşte ışıldayarak göz alıyordu âdeta.

Salih Dayı, Zerrin'in «Yıldızım» adını koyduğu uçurtmayı oğlu Orhan'a «Doyuran Bakkaliyesi» tabelâsının tam altına astırdı.

— İyice bağlıyayım şunu bari. Nasıl olsa bizim bayan yazarın şaheserinin satılacağı yok... diye takıldı muzip çocuk.

Erkeklerin kahvaltısını dükkâna getiren annesi içerledi:

— Neye satılmasın? Hasta kardeşinin el emeğiyle alay etmek yakışır mı sana, Orhan?

Orhan bozuldu.

— Alay için söylemedim, anne. Uçurtmalar ne kadar hafif olura o kadar çok yükselir. Zerrin'inkinin her yanı yaldız kaplı, kurşun gibi ağır...

Annesi daha bir şey söyliyecekti ama Orhan,

— Aman okula geç kalıyorum! diye çantasını kaptı, otobüse koştu.

Karısının mahzunlaştığını gören Salih Dayı güldü:

— Canım, sen de çocuklarla çocuklaşıyorsun. Zerrin'in uçurtması satılmasa ne olur! Sattık deriz; kızın istediği bir şey varsa da alırız; nerden bilecek. Orhan'a da gevezelik etmemesini tembihleriz.

Kadın göğüs geçirdi. Tepsi elinde, kapıdan,

— Doğru... Yattığı yerde yavrucağın hiçbir şeyden haberi yok... diye mırıldandı.

Zerin altı ay önce tehlikeli bir kaza geçirmişti; bacağı o zamandan beri alçıdaydı. Ameliyatın ilk acıları geçtikten sonra Zerrin'in en çok üzüldüğü şey okuldan geri kalmasıydı. Bir yıl kaybetmek ona pek acı geliyordu. Sonunda yattığı yerde çalışarak imtihan verip sınıfını geçmeye karar verdi. Çalışkandı; hele kitap, dergi okumaya, okul için yazılı ödevler hazırlamaya bayılırdı. Ödevlerinin birkaçını sınıf öğretmeni müfettişe göstermiş, müfettiş de bunları eğitim müdürüne götürmüştü. Ortaya giden Orhan bu yüzden kardeşine «Bayan yazar» diye takılırdı.

Zerrin'in o gün aklı fikri hep yaptıkları uçurtmalardaydı. Ağabeyisinin yaptığı kocaman «Balık»la korkunç «Ejderha»yı çok beğenmişti doğrusu. Gene de, içinden, pırıl pırıl «Yıldızım»ı hepsinden güzel buluyordu!

Hava iyi olduğu zaman Zerrin'in yatağını pencereye yanaştırırlardı. Küçük kız da üst kattan caddeyi, dükkâna girip çıkanları, seyrederdi. O gün de hava iyice güneşliydi. Zerrin başını pencereden dışarı çıkarınca dükkânın tabelâsına bir çiviyle tutturulmuş uçurtması, sanki sahibini selâmlamak için ipin bıraktığı kadar dikleşti, nerdeyse pencereye yetişecekti.

Zerrin eğilince dükkânın önünde sergilenen renk renk uçurtmaları gördü. Kuyruklarının hışırtısı, aralarındaki bir fısıldaşmayı andırıyordu. Hasta kız başını pencerenin pervazına dayadı, bunları izlemeğe başladı. Artık uçurtmaların konuşmasını iyice farkediyordu:

— Bugün satılırsak, yarın Kartaltepedeki yarışa katılırız...

Kelebek biçiminde morumavili kanatlı bir uçurtma, besbelli uçma gücüne pek güvenemiyordu.

— Beni pazar sabahı kıra ya da dere kenarına gezmeğe giden çocuklar alsa daha memnun olurdum... diye mırıldandı.

— Peki, sen ne istiyorsun yaldızlı bebek?

Batan güneşin ışıklarında alev alev yanan küçük uçurtma gururla doğruldu:

— İsteğim sadece yıldız kardeşlerime ulaşmak!

Orhan'ın «Ejderha»sı ıslıklı bir kahkaha ile güldü.

— Gökteki yıldızlar neden kardeşlerin oluyor? Küçük kızın sırtına yapıştırdığı şu yaldızcıklar yüzünden mi?... Seni gidi şımarık!... Üstündeki ağırlıkla yıldızlara değil, şu kavağın tepesine uçamazsın sen; telgraf direğinin birine takılır kalırsın.

«Ejderha»nın kaba gülüşüne öbür uçurtmalar da katıldı. Kimi «Ejderha»ya yaranmak için, kimi içinden «Yıldızım»ın kor gibi parlamasını kıskandığından gülüyordu.

Zerrin bu kadar severek çalıştığı uçurtmaya acıdı. Neye yaramıştı güzelliği!... Uçmanın tadını çıkarmadan, bir ağacın dalına, ya da bir direğe takılıp rüzgâr dikleyene, yağmur kâğıdı parçalayana kadar kalmak... Küçük kızın kalbi hızlı hızlı çarpmaya başladı.

— İstemem... Burada, yanımda kalsın..... diye mırıldandı, başını kaldırdı.

Başını pencereye dayamış uyumuştu. Bunların hepsini düşte görmüştü besbelli. Annesini çağırıp, «Yıldızım»ı yukarı aldıracak, yarın onun yerine Orhan'ınkiler gibi ince kâğıttan, ortasında siyahlı beyazlı bir kırlangıç olan mavi bir uçurtma yapacaktı.

Tekrar pencereden aşağı baktı. Dükkânın önünde birkaç okullu babasiyle uçurtmaların pazarlığını yapıyordu. Gözlüklü esmer bir çocuk,

— Salih Dayı, dediğim fiyata bırakırsan ikisini de alırım.

Dükkânın önünü saran küçük büyük uçurtma meraklılarına lâf yetiştirmeye çalışan Salih Dayı,

— Pek güzel oğlum, ama sen sadece «Ejderha»nın değerini veriyorsun. Şu güzelim ışıl ışıl uçurtmam bedavaya mı gitsin? Yalnız üstündeki yaldıza iki lira verdik.

— Ben de sana malzeme masrafını veriyorum. Zaten uçurtma değil ki bu, oyuncak gibi bir şey... «Ejderha» ile yarınki yarışa katılmak istiyorum. Küçük kardeşim şimdiden uçurtma delisi; cicili bicili uçurtma tam ona göre, oynasın dursun! Başka işe yaramaz zaten.

Salih Dayı esmer gözlüklü çocuğun sözlerini doğru buldu. Büsbütün zarar etmektense hiç değilse masrafı çıkarmalıydı...

Dükkâncı ile alıcı arasında konuşulanı duymıyan «Ejderha» «yaldızlı bebek» diye alay ettiği uçurtmayla aynı yere gitmekten hoşlanmadı ama elinden bir şey gelmiyordu. Hışımla kuyru-

(Devamı 47 de)

VAHŞİ HAYVANLARIN SERBESTÇE DOLAŞTIKLARI

Yellowstone Parkı

Amerikaya giden turistlerin görmeden olamadıkları bir yer vardır: Yellowstone Parkı. «Park» deyince gözünüzün önüne çiçekler, agaçlar ve havuzlarla süslü genis bir bahçe gelmemeli. Yellowstone Parkı birçok dogal güzellikleri olan, çesitli hayvanları barındıran fakat kendi haline bırakılmayıp bakım ve kontrol altında bulundurulan geniş bir bölgedir. Turistler otomobilleriyle bu bölgede günlerce dolaşabilir, gece kamp kurabilirler. Yellowstone Parkının büyük bir kısmı sık ormanlarla kaplıdır. Buralarda geyik, karaca, ayı gibi birçok orman hayvanları yaşarlar. Parkta avlanmak yasak olduğu için hayvanlar kendilerini büyük bir güvenlik içinde hissederler ve in-

sanlardan korkmazlar. Parkın içinde dolaşan otomobillerin gürültüsüne de alışık olduklarından, otomobil görünce korkup kaçmazlar. Özellikle ayılar bazan otomobillerin önüne çıkıp onları durdururlar, sonra da cama yanaşarak yiyecek dilenirler. Turistler bu kaba görünüşlü fakat cana yakın varlıklara yemek çantalarından çıkardıkları yiyecekleri seve seve verirler. Yalnız otomobilden çıkmaları doğru değildir. Çünkü ayıların sakin duruşlarına her zaman güven olmaz. Bazan da insana saldırabilirler.

Yellowstone Parkının özelliklerinden biri de yeraltından fışkıran sıcak sulardır. Bunlar belli aralıklarla bir dev fıskiye halinde etrafı dumana bürüyerek göklere yükselirler. Sonra gene sinip yerin altında kaybolurlar. Gayser adı verilen bu doğal fıskiyelerden başka Yellowstone Parkında sıcak kükürtlü ve madenli su kaynakları vardır. Niagara şelâlesinin iki misli büyüklüğünde şelâleler de görülebilir. Soda gölünün etrafı ise tıpkı bir çöl gibidir. Buradaki sular bitkilerin yetişmesine imkân vermez. Çıplak ve ıssız tepeler, insana ayda olduğu hissini verir ve turistlerin bu ölü topraklardan ormanların yeşil kuytuluğuna kaçmak isteğini duyarlar.

Yellowstone Parkında oturan ilk insanlar Kızılderililer olmuştur. «Sheepeaters», yani koyun yiyenler adını taşıyan bu kabileden sonra 1807 de ilk defa olarak beyaz adamlar bu civara yerleşti. Avcılar balta girmemiş ormanlarda kürklü hayvanlar avlamaya, altın arayıcıları talihlerini denemeye başladılar. 1872 de Yellowstone milli park ilân edildi ve burada avlanmak, ağaç kesmek bitkilere ziyan vermek yasaklandı. Böylece birçok doğal güzelliklerle dolu olan bu bölge bütün insanların faydalanabileceği, unutulmaz anlar yaşayabileceği bir yeryüzü cenneti haline getirilmiş oldu.

FIKRALAR

HIRSIZ...

Polis bisiklet hırsızına çıkıştı: «Başkasına ait olan bir bisikleti alıp gitmenin bir suç olduğunu ve bunun er geç cezalandırılacağını hiç düşünmedin mi?»

Hırsız: «Ben ne bileyim polis efendi. Bu bisiklet bir mezarlığın duvarına dayalı duruyordu. Ben de sahibi ölmüş zannettim.»

FRANSIZCA...

Ali yaz tatilinde bir Fransa seyahati yapmıştı. Geri döndüğü zaman arkadaşı Metin sordu: «Nasıl, okulda öğrendiğin Fransızca ile derdini anlatabildin mi bari?»

Ali cevap verdi: «Ben anlatabildim ama, Fransızlar anlıyamadı.»

ŞİŞMANLIK...

Çok şişman, göbekli bir adam zayıflamak için her gün beden eğitimi yapıyor, parmaklarının ucu ile ayaklarına dokunmaya çalışıyordu. Bir gün jimnastik öğretmeni sordu. «Nasıl, çalışmalarınızdan faydalanıyor musunuz?»

Şişman adam cevap verdi: «Evet, ayaklarımın ucunu görmeye başladım bile.»

ÇIRAK...

Berber çırağı ilk defa olarak bir müşteriyi traş ediyordu. Acemilikten ve heyecandan eli titrediğinden ustura kaydı ve kulağın bir parçasını uçuruverdi. Müşteri can acısiyle yerinden fırladı ve bağıra bağıra çırağın üstüne yürüdü, «Beni ne hale soktun?» diye onu azarlamaya başladı. Çırak onu teselli etmek için: «Üzülmeyin bayım» diye cevap verdi. «Şimdi hemen öbür kulağınızı da aynı biçimde keser tıpatıp ona benzetirim.»

AKIL...

Çocuk annesine sordu: «Anne, neden babamın başında hiç saç yok?»

Anne: «Baban çok akıllı bir adam, çok düşünüyor, kafasını çok yoruyor da ondan.»

«Pekiyi anneciğim. Senin neden saçların bu kadar çok?»

«.....?»

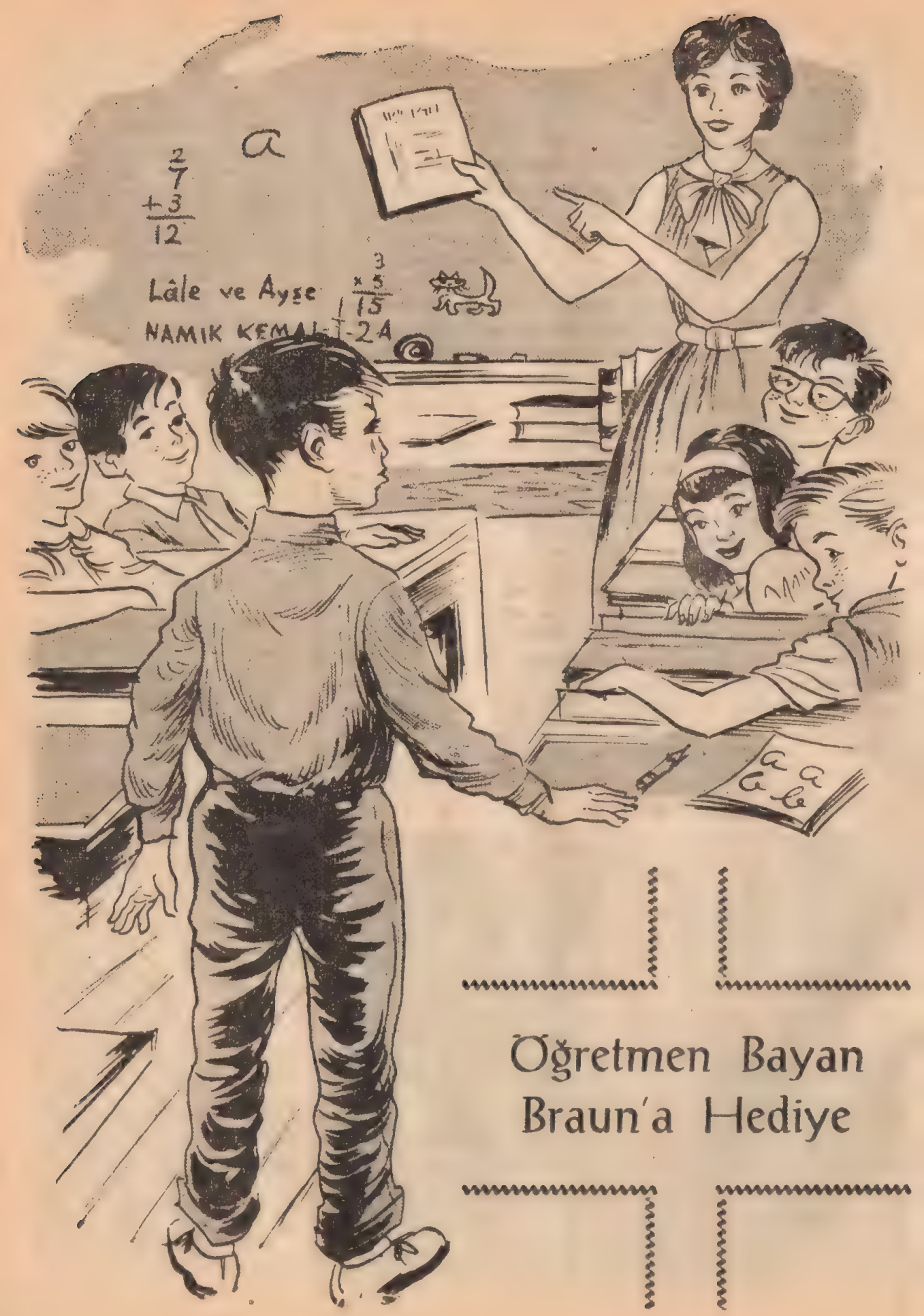

Öğretmen Bayan Braun'a Hediye

AYŞE arkadaşlarına baktı. Kolejin hazırlık sınıfındaki çocuklar etrafına toplanmışlar dikkatle ağzından çıkacak sözleri dinliyorlardı. Aksilik bu ya, onun da aklına hiç bir şey gelmiyordu.

«Haydi Ayşe» dedi Ali. «Bir şey söyle. Bir defa sınıf mümessili sensin. Üstelik Almanca öğ. .menimize bir vada he .yesi vermek de senin fikrin.

Ayşe içini çekerek,

«Hiç birşey düşünemiyorum» dedi. «Gerçekte aklımdan binbir türlü şey geçiyor ama hiç birini uygun görmüyorum. Zira Bunun özel bir şey olması gerekiyor.»

«Öyleyse ben söyliyeyim» dedi Ali. «Bir kutu lokum yaptıralım. Bilirsiniz dışarda lokumlarımız ün salmıştır. İyi bir hediye olur.»

Ayşe saçlarıyla oynıyarak,

«Şey» dedi. «Şöyle her zaman bizi hatırlatacak devamlı bir şey hediye etmek daha iyi değil mi?»

«Peki, kendisine soralım» dedi kızlardan biri.

«Olmaz,» diye atıldı Ali «O zaman bir hediye alacağımızı anlar. Bizim fikrimiz de bir sürpriz olmaktan çıkar. Ayşe'nin gözleri parladı.

«Tamam, buldum» diye söylendi. «Bugün öğleden sonraki derste bir kompozisyon konusu seçip onu işliyecektik. Ne yapalım biliyor musunuz çocuklar? Ödevimize «En çok istediğim şey» konusunu seçelim.»

«Bundan ne çıkar yani, kardeş» dedi kızlardan biri.

Ayşe heyecanla,

«Yazılarımızı bitirdikten sonra ben parmağımı kaldırıp öğretmene bu konuda kendisinin ne düşündüğünü sorarım. Böylece hiç değilse ne türlü bir hediyeden hoşlandığını anlarız.»

Öğretmen Türkiye'de yabancı dil eğitimi yapan bir özel okulda Almanca öğretmek için Almanya'dan gelmişti. İki yıldır, çocukları okutuyordu. Onu pek sevmişlerdi. Süresi dolduğundan vatanına dönüyordu.

Ödevler yazılıp öğretmene teslim edildikten sonra Ayşe parmağını kaldırdı ve,

«Siz olsaydınız bu konuda ne yazardınız?» diye sordu.

Kızın Almanca böyle bir soru sorması öğretmenin çok hoşuna gitmişti. Bir süre hiç birşey söylemedi. Bu sırada «Ya öğretmen amacımı sezdiyse» diye Ayşe'nin yüreği küt küt atıyordu.

«Dünyada en çok istediğim şey nedir öyle mi?» diye Ayşe'nin sorusunu tekrarladı öğretmen.

«Gerçekten dünyada en çok istediğim şeyi mi öğrenmek istiyorsunuz?»

«Bütün sınıf hep bir ağzdan «Evet» diye bağırdı. Öğretmen teker teker,

«Dünyada herşeyden çok istediğim şey» dedi, «insanlar arasında barış ve kardeşliğin sağlanmasıdır. En büyük isteğim, yer yüzündeki bütün çocukların birbirlerini tanıyıp sevmeleridir. Herkesin birbirini sevdiğini düşünün ne mükemmel bir dünya meydana gelir. Günün birinde bugünkü büyüklerin görevlerini sizler alacaksınız eğer o zaman çabalarınızı o türlü bir dünya yaratmağa yöneltirseniz bana en çok istediğim şeyi vermiş olursunuz.»

Okul dağılınca ikinci hazırlık sınıfındaki öğrenciler arka bahçede toplandılar. Herkes birden konuşmağa başlamıştı. Durmadan Ayşe'ye sorular yağdırıyorlardı.

«Diğer Milletlere kendimizi nasıl sevdirebiliriz?»

«Almanca öğretmeni ne demek istedi?»

«Şimdi ne yapacağız, Ayşe? Bütün bunlar senin fikrindi, şimdi de işin içinden çık bakalım.» Nihayet Ayşe,

«Hep beraber bir çıkar yol düşünelim» demek zorunda kaldı. Bu gece herkes kafasını yorsun. Yarın toplanıp karar veririz.

Akşam yemekten sonra Ayşe odasına çekildi ve düşünmeye başladı. Öylesine dalmıştı ki annesinin içeri girdiğini bile farketmedi.

Onu böyle gören anne, merakla,

«Neyin var Ayşe? Birşey mi oldu kızım?» demekten kendini alamadı.

Ayşe vatanına dönen öğretmen ve hediye meselesini anlattıktan sonra,

«Şimdi biz ona dünya çocuklarının birbirini sevmesini sağlıyacak ne verebiliriz?» diye sordu. «Böyle bir hediye nereden bulunur?»

Anne,

«Bence bunun cevabını kendin düşünmen gerekiyor, seni ilgilendiren birşey bu.»

Ertesi gün öğleyin Ayşe ve arkadaşlarının durumu bir gün öncekinden hiç de iyi değildi. Düşünmek için vakitleri de kalmamıştı.

Ayşe dertli dertli arkadaşlarına baktı. Ali'den başka herkesin üzgün oldukları gözlerinden okunuyordu. Ali'nin hiç birşey umurunda bile değildi. Ayşe ilkin kızgın kızgın baktı. Çocuk okuduğuna öylesine dalıp gitmişti ki, hiçbirşeyin farkında değildi.

Kız nihayet dayanamıyarak,

«Ali» diye ters ters bağırdı. «Hiç değilse biraz ilgi göster. Çok önemli bir konu bu.»

«A!» dedi Ali çarşabuk başını kâğıttan kaldırarak «Özür dilerim. İtalya'daki bir arkadaşımdan gelen mektubu okuyordum da. Mektubu havaya kaldırıp diğerlerine göstererek,

«Gino'yla ben mektup arkadaşıyız. Birbirimize vatanlarımızı tanıtıyoruz. Bu mektubunda Gino oturduğu şehri anlatıyor. Siz de dinlemek ister misiniz?»

Ayşe, Ali'nin mektubuna bir göz attı. Birden aklında bir şimşek çakmış gibi oldu. Bir tesadüf sonunda sınıflarının öğretmene vereceği hediyeyi buluvermişti. Hem de tam onun istediği şeydi bu. Hemen fikrini ötekilere de söyledi. Hepsi pek beğendiler ve vakit kaybetmeden uygulamağa karar verdiler.

O gün dil öğretmeninin okuldaki son günüydü. Çocukların ödevlerini dağıttı. Herkes yerine oturunca Ayşe parmağını kaldırdı ve,

«Öğretmenim bizim size bir sürprizimiz var» dedi. Kürsüye doğru yürümeğe başladı. Kucağında beyaz kâğıda sarılı mavi kurdele ile bağlanmış büyükçe bir paket vardı.

«Bu sınıfımızın size hediyesi. İki yıldır sizden çok şeyler öğrendik ve sizi çok sevdik. Ömrümüz boyunca da beraber geçirdiğimiz günlerin anılarını ve sizi unutmıyacağız» dedi.

Öğretmen kurdeleyi çözerken çocuklar âdeta nefes almadan duruyorlardı. Kutudaki kocaman kitabı dışarı çıkarırken bütün gözler üstüne dikilmişti. İlkin kırmızı kabın üstündeki yazıyı okudu.

Türkiye'deki öğrencilerinden,
Öğretmen Bayan Braun'a ve
Almanya'daki öğrencilerine.

Öğretmen sevinçten elleri titriyerek kitabı açtı ve okumağa başladı. Bu, çocukların kısa mektuplarından meydana gelmiş bir kitaptı. Çocukların her biri bunlarda kendilerini ailelerini oturdukları yerleri tanıtmışlar sevdikleri oyunlar hayvanlar v.s. yi anlatmışlardı. Her mektuba yazanın bir de fotoğrafı ilişikti. Mektupların hiçbiri birbirine benzemiyordu ama

Mehmet Ali Oğ AKS matbaası

BİLMECE BULMACA...

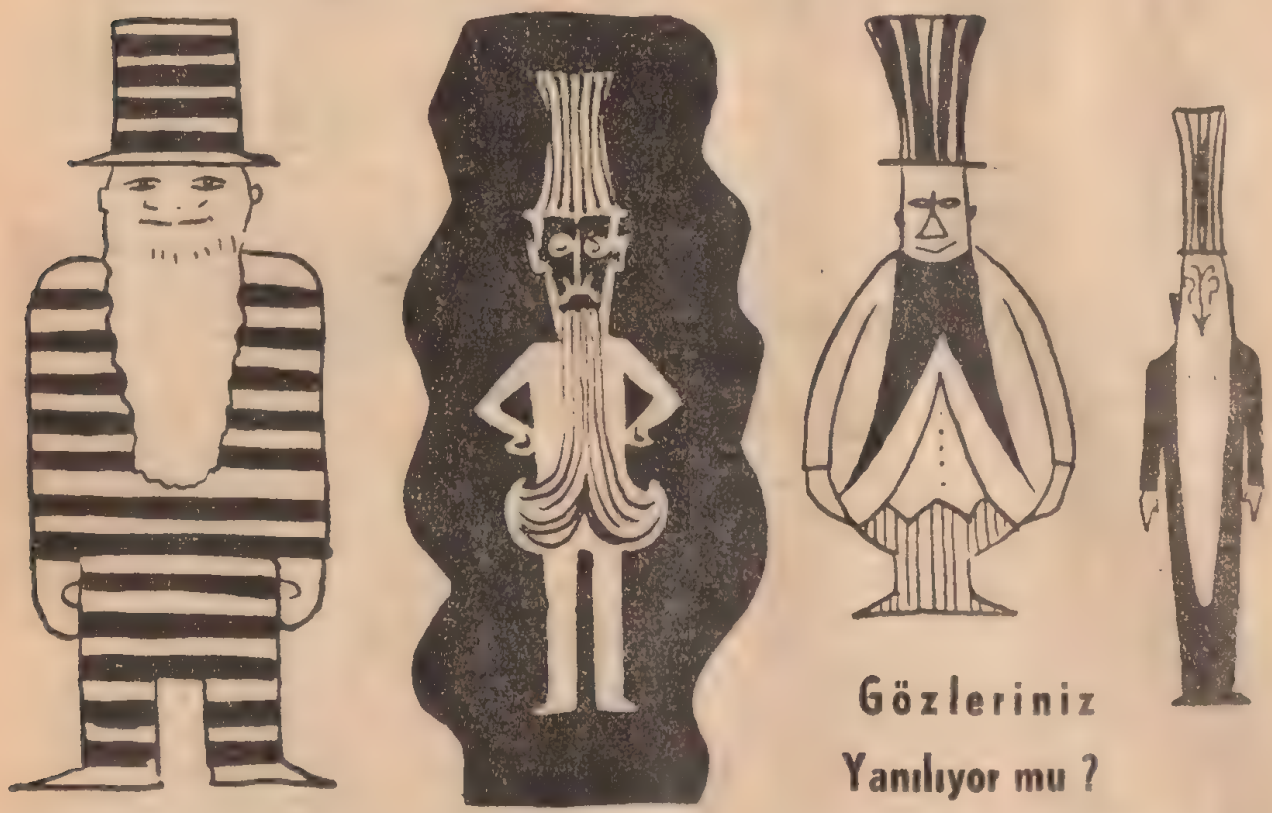

Gözleriniz Yanılıyor mu ?

Resimlerdeki adamların hangisinin şapkası ve sakalı en uzun, hiç ölçmeden söyliyebilir misiniz?

Bütün şapkaların ve sakalların boyu birbirine eşittir. Farklı görünmelerine sebep çizgilerden doğan göz yanılmasıdır.

Ortadaki adamın gözü sağdakine mi yoksa soldakine mi daha yakın.

Sağdakinin gözüne daha yakındı.

ŞAŞIRTICI SORULAR

Aşağıda bazı ülkelerde giyilen millî elbiselerin adları ile bu elbiselerin giyildiği ülkelerin adları karışık olarak yazılmıştır. Her bir elbisenin hangi ülkeye ait olduğunu bulabilecek-misiniz?

SARÎ. PANCO, KÎMONO. BORNOZ

JAPONYA, KUZEY AFRİKA. ARJANTİN, HİNDİSTAN

Cevap: Sarı - Hindistan, Panco - Arjantin, Kimono - Japonya, Bornoz - K. Afrika.

Üç ayağı üstünde duran bir koyun 40 kg. geliyorsa. dört ayağı üstünde durduğu zaman kaç kg. gelir?

Cevap: Gene 40 kg.

ÖĞRETMEN Bn. BRAUN
(Baştarafı Sh. 44 de)

hepsi aynı şekilde sona eriyordu.

«Bana yazarsan çok memnun olurum. Seni, ülkeni tanımak, seninle arkadaş olmak istiyorum.»

Öğretmen kitabın sayfalarını bir süre karıştırdıktan sonra aydınlık bir [illegible]işle,

«Çok teşekkür ederim» dedi. Tam istediğim gibi bir hediye bulmuşsunuz. Böyle bir şeyi başardığınız için de sizleri tebrik ederim. Bu güzel kitabınızı Almanya'daki bütün öğrencilerime de göstereceğim. Sizlerle hemen mektuplaşmaya başlıyacaklarından [illegible]m. Ben de sizleri hiç unutmıyacağım, bu değerli hediyenizi de ömrüm boyunca saklıyacağım.»

YILDIZIM
(Baştarafı Sh. 40 da)

ğunu hışırdattı, koca gövdesiyle oyuncak uçurtmayı ezdi âdeta

Zerrin uçurtmaları götüren çocuğun ardından gözden kaybolana kadar baktı. Yüzü gülüyordu artık: «Yıldızım» bir işe yarayacaktı! Kimbilir belki de sevimli küçük çocuk ona yıldızlara kavuşmak isteğini unuttururdu.

YÜZÜNÜZDE KIRMIZILIKLAR VARSA
(Baştarafı Sh. 36 da)

«Peki ya kırmızı lekeler ne?» diye sordu anne

«Kırmızı lekeler çeşit, çeşittir» dedi doktor. «Vücutta görülen her kırmızılık, kızamık belirtisi değildir Selmanınkiler kızamığa çok benziyor ama değil. Sıcaktan olmuş.» «Baksanıza bugün hava oldukça sıcak, kızınız üstüne kalın bir şeyler giyindi herhalde. Şimdi ona serinletici bir ilâç vereceğim, Hiçbir şeyi kalmıyacak.»

«Kızamık olmadığına çok sevindim doğrusu» diye yatağından fırladı kız. Sonra birden durdu üzgün üzgün, «Ama yine de hayvanat bahçesine gidemiyeceğim. Geç kaldım.»

«Üzülme» dedi doktor. «Ben okulun önünden geçeceğim. Eğer çabuk giyinebilirsen arabama seni de alırım.»

Selma ok gibi yerinden fırladı. Pijamalarını çıkarıp önlüğünü giyindi.

Yarım saat sonra Selma da arkadaşları ile hayvanat bahçesindeydi.

Binaca
diş macunu

Reklâmcılık 3398 - 4

PARKER
SUPER Quink

Her nevi kalem için en iyi mürekkep.

Yazarken, dolma kaleminizi temizler.

İlâncılık 4224 - 12

REHBER AMCA

BEN TİMSAHLARI DA GÖRMEK İSTİYORUM REHBER!
ÖYLEYSE PEŞİMDEN GELİN
BAKIN, BAKIN YERLİLERDEN BİRİ HAVAYA BİR ŞEY ATIYOR. ÖZEL BİR SPORDUR. ATANA GERİ DÖNER.
KÜÜ-
KUSURA BAKMA OĞENÇ ACEMİYDİ!
ACABA BU UYUYAN BİR TİMSAH MI?
YOO!.. KÜTÜKMÜŞ
TİMSAHLAR İÇİN, DAHA İLERİ GİTMEMİZ GEREKİYOR!
CUMP!
HİÎ, BİR KAÇ TANE BİRDEN BULDUM
SEN ONLARI OYALAYIVER. BANA ALLAHAISMARLADIK!

Faal 167 - 11
Mehmet Ali & Akşamsefası

HAYVAN DOSTLARI

Oya Ergun

Gonul Dener

Güler Çelik

Şenay Uz

Kâmuran Yavi

Sevinç Sezik

Saliha Çalış

Ayşe Yeşim

Gülin Türkön

Nadir Bozdoğan

Zafer Tuncay

Oktay Ergün

Sabri Elmacıgil

Şevki Bilgin

Ali Çakır

Nejat Ketik

Murat Yılmaz

Hümeyra Tuncay

Gülelim

- ÇEKİNMEYİN İÇERİ BUYRUN! DOKTOR HASTALIĞIN BULAŞICI OLMADIĞINI SÖYLÜYOR!

- KEŞKE İNSAN BİR YILDA BİRKAÇ DEFA DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLAYABİLSE! DEĞİL Mİ ANNECİĞİM?.

- HALÂ HERHANGİ BİR YERİNİZDE AĞRI DUYUYOR MUSUNUZ?
- YATAĞIN İÇİNDE TAKLA KILARSAM EVET!..

Mehmet Ali & Akşamsefası

KARAKEDİ ÇETESİ

Çizen : Selma Emiroğlu (Aykan)

Ahçıbaşı — Nerde kaldın a çocuk, oyuna daldın gene.
Ali — Çocuklar çağırınca geçiverdim kaleye.

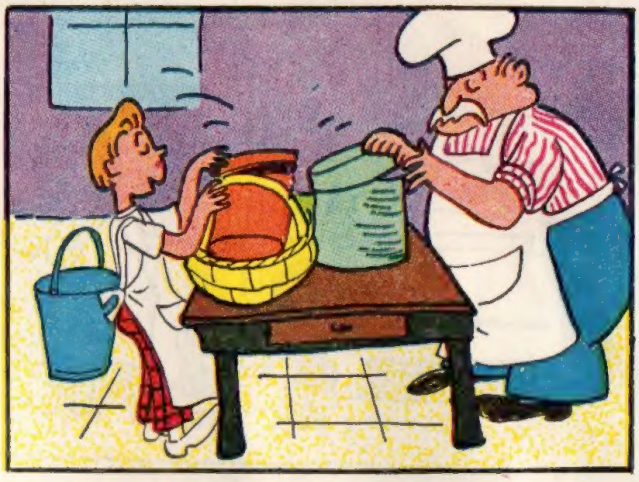

A. Başı — Bir daha görmiyeyim, bak misafirler geldi
Ali — Kusura bakma usta ama goller güzeldi.

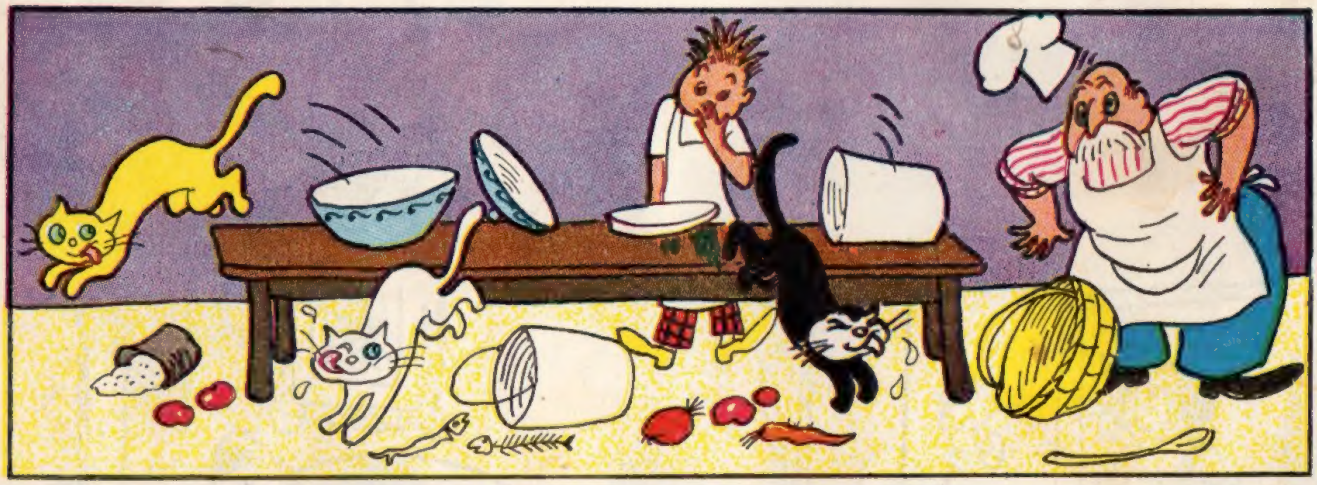

Ahçıbaşı — Sepetleri açalım yemekleri yapalım,
Balıkları kızartıp sofraya oturtalım.

Sepetler açılınca şaşıp kaldı ikisi,
Balıkları yemişti karakedi çetesi

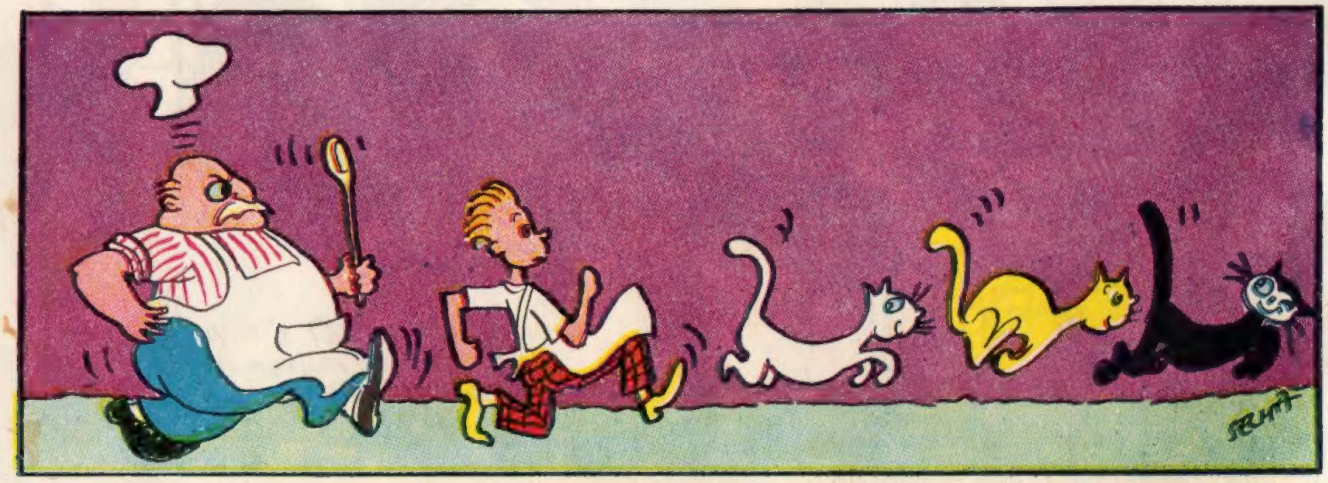

Şimdi başladı koşu, kim kazanır yarışı
En önde karakedi en sonda ahçıbaşı.

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.